Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ. БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 224 (16447) | 1983 оной сентябриин 29, четверг | Сэн 3 мүнгэн.

УРГАСА ХУРЯАЛГАДА—ЭРШЭ, ДЭЛИСЭ!

ҮГЭДӨӨ ХҮРЭХЫН ТУЛА

Ургаса хуряалга хэзээдэшье хүнгэн байдаггүй. Тиимhээ тиитэрээ энэ жэлдэ таряа хуряалга орёо бэрхэтэй сагай уларилай эохэ байдалда үнгэргэгдэжэ байна. Нэгэдэхеэр, тарян урда урдынхиhaa хожомдожо эдеэшээ, хуряалга оройтожо эхилээ. Хоёрдохёор, тээсгэнэй хура бороо орожо, бага бэшэ haад ушаруулаа.

Иимэ үедэ бүхы мэргэжэл шадабари, хүсэл оролдолгоёо гаргажа, айхабтар эмхи гуримтайгаар хүдэлжэл амжалта туйлаха, таряагаа түргэнөөр, гээлтэгүйгөөр хуряажа абаха байнабди.

Тиимэhээ манай бригадынхид өөhэдынгөө арга боломжо, хүсые хаража үзөөд, дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялга абажа, ургасаяа богони болзорто, гээлтэгүйгөөр хуряажа абаха, ургуулhан юумэеэ гүйсэд суглуулха, хадагалхын түлөө тэмсэел гэжэ районойнгоо механизаторнуудые уряалаа юм.

Бригадамнай энэ жэлдэ 1711 гектарта таригдаhан ороохото ургамалнуудые хүдэлмэриин 16 үдэр соо хуряажа абаха гэжэ шиидээ. Тиихэдэ гектар бүриhөө дунда зэргээр 18 центнер шэниисэ, 14 центнер обёос, 13,5 центнер ешмээн хуряаха ёhотой.

Мүнөө таряалан дээрэ найман комбайн хүдэлжэ байна. Тэдэнэй гурбаниинь жаткаар таряа хадана, бэшэниинь баалнуудые суглуулжа сохино, сэхэ хуряана. Бүхы агрегадууд хоёр халаанда, гол түлэб үдэр hүнигүй хүдэлгэгдэнэ, Тэдэндэ поли дээрэнь техническэ харууhа хэхэ, заhабарилха тусхай нүүдэл мастерской саг үргэлжэ ябадаг. Тэндэ дүршэлтэй механизатор Н. А. Артюков мастерзаhабарилагшаар табигданхай. Комбайнуудта техническэ харууhан hүниин сагта хура бороотой үедэ хэгдэдэг. Энээнэй ашаар ургаса халалга, хуряалга дээрэ бүхы техникые наратай сэлмэг үдэртэ заахашье haатуулангүй хүдэлгэхэ гэжэ оролдоно гээшэбди.

Баhа нэгэ тон шухала юумэн гэхэдэ, хуряалгын агрегадуудые ехэл наринаар бэлдэжэ, ороohоной гээгдэхэгүйгөөр бүхы нүхэ hүбые шэглэhэн, бүтүүлhэн, элдэб халхабша хэhэн байнабди.

Таряа хуряалгын түлэг ябажа байhан үедэ комбайнернуудай хоорондоо ана-мана мүрысэн, үдэр hүниие илгангүй гэхээр ажаллана гэхэдэ алдуугүй. Механизаторнуудай дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ А. П. Самокрутов, И. Д. Шутилов, В. Н. Некипелов гэгшэд онсо шалгаржа ябана. Эдэнэр даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэдэг. Жэшээнь, комбайнернууд А. Самокрутов, И. Шутилов гэгшэд тус тустаа 5000 центнер таряа сохихо уялгатай haa, тэрэнэйнгээ хахадынь дүүргээд байнхай.

hүүлэй мэдээгээр бригадада бүхыдөө 1000 шахуу гектарай тарян хадагдаад 800 үлүүтэй гектарынь хуряагдажа абтаа. Тоог дээрэ 13 мянган центнер ороohон буугаа. Мүнөө тэрээнээ сэбэрлэжэ, hайниинь үрэhэндэ хаана, гүрэндэ худалданабди. Ингээд октябриин 1 болотор хамаг ургасаяа сүм хуряажа абаха уялгаяа дүүргэхэ; үгэдөө хүрэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэнхэйбди.

В. БАГУЛОВ,
Бэшүүрэй районой «Победа» колхозой хоёрдохи бригадын бригадир.

ҮШӨӨ НЭГЭ АМЖАЛТА

Прибайкалиин районой «Зырянский» совхоздо В. И. Чумаковой хүтэлбэрилдэг үбhэшэдэй оньhожоруулагдамал звено хүдэлөө. Ниитын адууhа малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ горитойхон хубитаяа оруулжа, нютагайнгаа хүн зоной hайшаал магтаалда хүртэбэ.

Тус звеногой үбhэшэд шэнэ онол арга болохо хамтын подрядаар хүдэлжэ, дүн хамта 7700 центнер hайн шанартай үбhэ хуряахабди гэhэн уялга абаhан юм. Тэдэнэр августын hүүл багаар түсэбтэ даабаряа дүүргээд, үшөө 1300 центнер үбhэ хуряахаар зоригжоо hэн. Нэмэлтэ уялгаяа дүүргэhэн тухайгаа звеногойхид hаяхана элидхэбэ. Тиигэжэ ажалай үшөө нэгэ амжалта туйлаба.

Совхозой үбhэшэдэй дунда В. И. Чумаковой звено эгээл бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлөө гэжэ тэмдэглэмээр.

Т. СТЕПАНОВ.

ҮБГЭЖӨӨЛЭЙ ТАЛМАЙ ҮРЭЖЭЛТЭЙ

Тосхоной баруун урдахи хуушаранги модон хашаа соо жэмэсүүдээ даажа ядаhандаа надхашаhан намаатай ранеткын hөөгүүдые харахадаа, эндэхи үрэжэлтэ талын барагдашагүй баян хэшэгэй дэлбэржэ байhаниинь элихэнээр мэдэрхээш. Дам саашань шэртэхэдэ, капустын поли сэнхирлэн нэмжыхэ. Эдэ бүхы огородой, үрэ жэмэсүүдэй плантациие жаран найматай үбгэжөөл Кондрат Михайлович Варфоломеев даажа абанхай, овощ ургуулагшадай бригадые шадамар бэрхээр хүтэлбэрилнэ. Эгсэ хорин гурбан жэлэй туршада ажахынгаа отделениие эрхилэгшээр хүдэлмэрилhэн, hүүлэй 15 жэлэй туршада «Эрдэм» совхозой огородшодой бригадираар ажаллажа байhан энэ нүхэрнай сагай уларилай хэды таарамжагүй байдагшье haань, тогтууритай баян ургаса хуряана.

— Манай бригадада арбан эхэнэр ажалладаг. Бултадаа гэрэй эзэн эхэнэрнүүд гээшэ ааб даа. Олон жэлдэ огородой ургамалнуудые таримжа ургуулхадаа нилээд дүршэнхэй. Даалгагдаhан ажалаа жэншэдгүй хэжэ үрдээд лэ байдаг,— гэжэ бригадир Кондрат Михайлович магтан хөөрэнэ.

Байгша ондо совхозой огородшод бүхыдөө 17 гектарта капуста, гурбан гектарта морхооб тариhан юм. Тиин мүнөө овощ ургуулагшад гектарай 300 центнер капуста, 100 центнер морхооб суглуулжа абахаар зорилго хараалаанхай. Эндэ ранеткын hөөг дүрбэн гектарта нэмжынэ. Жэл бүхэндэ 50 центнер жэмэс хуряажа, бэлэдхэлэй пунктда тушаадаг гуримтай.

Овощой тогтууритай баян ургаса ургуулхын тулада огородшод хабартаа даалгагдаhан полидоо наг шэбхэ гаргажа тарааhан, мүн минеральна үтэгжүүлгэ хүсэд хүрэхөөр оруулhан байха юм. Газараа саг болзортонь hайнаар элдүүрилhэнэй удаа рассадаяа поли дээрээ тараад, одоол бүхы хүсөөрөө харууhалhан байха. Капустынгаа рассала hуулгажа ургуулhанай hүүлээр поли дээрэ абаашажа тараад, бүхэли зунлаа харууhалжа гэхэ гү, али бог буртаг ногооень усадхажа, зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэжэ, нэмэлтэ тэжээл болон минеральна үтэгжүүлгэ оруулха хүдэлмэреэ түгэс ябуулhандаа иимэ баян ургаса ургуулаа юм.

Энэ бригадада түрүү огородшод олон. Жэшээлбэл, Галина Григорьевна Волчкова, Валентина Аверьяновна Парфенова, Клавдия Яковлевна Гуслякова, Людмила Ивановна Парфенова гэгшэдэй дүй дүршэл баян даа. Нёдондо тус бригадын коллектив хоёр жэлэй түсэб сүм дүүргэнхэй.

—Үниинэй пенсидэ гараhаншье haa, гар hула hууха дурагүй Кондрат Михайлович ажахыдаа ехэхэн туhа хүргэнэ гээшэ. Нёдондо плантацинь яhала ургасатай байгаа. Энэ жэлдэшье ургасань hайн. Бригадирай урид багсаамжалhанай ёhoop, огородшод байгша ондо табан жэлэйнгээ түсэбые сүм дүүргэжэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй зорилгонуудые хоёр жэлээр уридшалха хүсэлэнтэй. Эдэ үдэрнүүдтэ эртын капустын ургаса хуряажа абаа. Мүнөө бусад участогуудаа хуряажа захалхань. Капуста, морхооб hoo гадна, ранеткынгээ жэмэс түүжэ суглуулха хэрэгтэй. Бүхыдөө ургуулhанаа бултыень суглуулхал хүсэлэнтэй ажаллана, —гээд совхозой парткомой секретарь Ананда Санжеевич Доржиев хөөрөө hэн.

Вл. ЖИГЖИТОВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: К. М. Варфоломеев Анна Кротова хоёр.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Мухар-Шэбэр.

ШЭНЭ hОНИН (ТАСС)

СОВЕТСКЭ СОЮЗДА ЕРЭБЭ

Йеменэй Социалис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, Верховно Арадай Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ, НДРЙ-гэй Премьер-Министр Али Насер Мухаммед богони болзорой албанай хэрэгээр сентябриин 27-до Москва ерэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихонов, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев болон бусад тусхай тушаалтад аэродром дээрэ хүндэтэ айлшанаа угтаа.

ХҮГЖЭЛТЭ ДЭБЖЭЛТЫН ҮГ ЗОРИЛГОНУУДЫЕ БАТАДХАН

ТАШКЕНТ. (ТАСС). Өөhэдынгөө зохёохы ябуулгаар эб найрамдалай ба энэрхы эhоной үндэр үг зорилгонуудта алба хэхэ, хүн түрэлтэниие ядерна hүйдхэлэй аюулhaa аршалан хамтаалха hайн hайхан зорилгонуудые түрүү үзэлтэй уран зохёолшод урдаа табина. Узбекистанай ниислэл хотодо боложо байhан Азиин ба Африкын оронуудай уран зохёолшодой нэгэдэлэй VII конференци энээниие үнэншэмөөр элирхэйлэн харуулна.

Байгуулагдаhан сагhaa хойшо үнгэрөөшэ 25 жэл соо манай нэгэдэл национально-сулөөрэлгын хүдэлөөндэ горитой хубитаяа оруулhан, хархис хүсэнүүдтэ, ниитын хүгжэлтэ дэбжэлтын дайсадта эсэргүүсэн тэмсэдэг бүхы хүнүүдые нягтаруулан жагсааhан байна гээд Египедэй поэт, «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө» уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреат Абдуррахман Аль-Хамиси үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. Мүнөөнэй эрхэ байдалда уран зохёолшодто онсо ехэ харюусалга тохогдоно, юуб гэбэл, хүн түрэлтэнэй хосорон hалаха аюул үнэн бодото дээрээ тохёолдоод байна. Тиимэhээл Советскэ Союзай, тэрэнэй агууехэ Коммунис партиин бэелүүлдэг хараа шугам манай зүрхэ сэдьхэлдэ халуунаар hайшаагдадаг юм гээд үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ. hайн hайхан дура зоригтой хүнүүдэй хамтын хүсэлэл оролдолгонуудаар амгалан тайбан байдалаа аршалан хамгаалжа болохо тухай Ю. В. Андроповой хэлэhэн үгэнүүд манай эрмэлзэлгэдэ бүримүhэн таарадаг байна.

Обществын үмэнэ уран зохёолшын харюусалга тухай, эрхэ сүлөөгэй түлөө, шэнэ дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө арадуудай ябуулдаг үнэн зүб тэмсэлдэ уран зохёолшын үүргэ тухай Ленинскэ шангай лауреат Ч. Айтматов хэлэhэн байна.

НДПА-гай ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Афганистанай Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ Гулям Дастагир Панджшири үгэ хэлэхэдээ, шэнэ байдал байгуулжа байhан афган арадта харша американ империализмын хорото ябуулганууды элишэлэн харуулаа. Сагаан байшангай дэлхэй дээрэ ударидан зонхилхо гэhэн эрмэлзэлынь эсэсэй эсэстэ гутамшаг муухайгаар буруу hүрэхэ юм гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Манай түби дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал сахин хамгаалха талаар шэглүүлэгдэhэн Советскэ Союзай бүтэмжэтэй hайн дурадхалнуудые манай ороной уран зохёолшод, зохёохы ажалтай бүхы интеллигенци шэн зоригтойгоор дэмжэдэг.

М. А. Шолоховой конференцидэ хэбаадагшадта эльгээhэн амаршалга заседани дээрэ соносхогдоhон байна.

Конференци хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлhээр.

ШУХАЛА ХЭМЖЭЭ АБАХА САГ ЕРЭЭ

Намарай сагай нилээд хожом болоод байбашье, республикын олонхи колхоз, совхозуудта ургаса хуряалга ехээр удааржа байна, ехэхэн газарта тарянай, хартаабхын, овощой ургаса үшөө хуряагдаагүй байhaap. Ажахынуудта байhан бүхы техникэ, олохон комбайнууд дүүрэн хүсэндөө ашаглагданагүй. Илангаяа комбайнернуудай хажууда туhалагшадай хүсэд табигдаагүй дээрэhээ агрегадууд түхэреэн сүүдхэдэ хүдэлгэгдэнэгүй. Хуряалгын машинануудта поли дээрэнь техническэ харууhа хэхэ хүдэлмэри hулаар эмхидхэгдэнхэй. Таряа хадалга болон баал суглуулжа сохилго хоёрой хоорондо ехэ забhар гаргагданхай байна гэжэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй байгша оной сентябриин 22-то абаhан тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ.

Статистическэ управлениин абаhан сентябриин 19-нэй мэдээгээр бүхы тарянай оройдоол 35 процентнь хадагдаа, минил 9.1 процентнь хуряагдажа абтаа. Баргажанай, Кабанскын, Прибайкалиин, Түнхэнэй, Хэжэнгын болон бусад хэдэн районуудта таряа хуряалга бүришье аали нобшоор ябуулагдана. Зарим районуудта хадагдаhан нилээд ехэ тарян суглуулагдажа абтаагүй, баалтаяа хэбтэhээр. Тэрэнь ургажа, гутажа эхилээ. Тэрэ тоодо Баргажанай, «Хориин, Мухар Шэбэрэй, Түнхэнэй, Улаан-Үдын районуудта хадагдаhан тарянай 80-haa 96 хүрэтэр процентнь үшөө хуряагдаагүй байха юм.

Гэхэтэй хамта элдэб шалтагаанhaa боложо, мүнөө үдэр бүри 800 комбайн, 1025 хүрэтэр жатка хүдэлгэгдэнэгүй. Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй районуудта — 130, Кабанскда — 50 комбайн үдэр бүри минн байлгагдана гэжэ тус тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

Хартаабха, овощ хуряалгые эрид түргэдхэхэ, үбhэ тэжээл бэлэдхэлгые, илангаяа силос даралгые түгэсхэхэ тушаа бүхы шухала хэмжээн абтанагүй.

Олохон колхоз, совхозуудай мүнөө хүрэтэр гүрэндэ таряа худалдажа, үрэhэ хүрэнгын нөөсэ бэлдэжэ эхилээгүй байхань яашье хүлисэшэгүй. Ажахынууд намарай паар хахалха, сэбэр паараа элдүүрилжэ дүүргэхэ талаар мүртэй юумэ хэнэгүй.

Ургаса хуряалга, тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ иимэ hанаата боломоор шахардуу байдалай тохёолдоод байбашье, республикын Хүдөө ажахын министерство, Госкомсельхозтехникэ нэгэдэл, Улаан-Үдын нефтебаза, олохон районуудай гүйсэдхэхэ комитедүүд, тэдэнэй РАПО-нууд яаралтай шухала хэмжээнүүдые абанагүй. Хуряалгын бүхы техникые, транспортын хэрэгсэлнүүдые бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ, запчастьнуудаар, бүхы хэрэгтэй тоhо, түлишөөр хангаха, хуряалгын хүдэлмэриие эмхидхэхэ талаар али болохо туhаламжа хүргэхэ тушаа асуудалнуудые саг соонь шиидхэнэгүй. Промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэдэй, мүн организаци, эмхи зургаануудай коллективүүдэй зүгhөө аша үрэтэй үргэн шефскэ туhаламжа хүргэхэ хэрэг үшөөл hулаар эмхидхэгдэнэ.

Ургаса хуряалгын хүдэлмэриин эршые эрид түргэдхэхын тула хэдэн шухала хэмжээнүүдые дары бэелүүлхэ гэжэ республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоол соо заагдаба.

Тусхайлбал, таряалан дээрэ ургуулагдаhан бүхы юумые саг соонь hайн шанартайгаар хуряажа абахын, гүрэндэ таряа, хартаабха, овощ, витаминтай ногооной гурил, үбhэ худалдаха түсэб болон даабаринуудые дүүргэхын тула колхоз, совхоз бүхэндэ эмхидхэлэй хүдэлмэриие эрид шангадхаха, гүрэнэй бэлэдхэлгын журамые хазагайруулhан баримтануудые эрид зайсуулха эрилтэ республикын Хүдөө ажахын министерствын, «Бурятплодоовощхоз», Госкомсельхозтехникэ нэгэдэлнүүдэй, Буряадай хилээмэ талханай продуктнуудай үйлэдбэриин управлениин, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгэ болон шанарай талаар Буряадай республикадахи гүрэнэй инспекциин, райгүйсэдкомуудай, тэдэнэй РАПО-нуудай урда табигдаа.

Колхоз, совхоз бүхэнэй өөhэдын хүсэд хүрэхэ эрхим шанартай тарянай, мүн олон жэлэй ногооной үрэhэтэй байхынь тула үрэhэ бэлдэхэ хүдэлмэриие түргэдхэхэ байна. Намарай паар хахалалгые эршэмтэйгээр ябуулха, сэбэр паарай элдүүрилгые түргэн дүүргэхэ хэрэгтэй болоно.

Адууhа малые хүсэд хүрэхэ hайн тэжээлээр хангаха, бүхы hолоомо, мэхиинэ, овощой ургамалнуудай, хартаабхын эшэ набшые хуу суглуулжа абаха талаар районуудай хүдөө ажахын органуудай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгые шангадхаха гэжэ тогтоол соо заагданхай.

Сагай уларилай орёо бэрхэтэй байдалай тохёолдоhониие хараада абан, колхоз, совхозуудта байhан бүхы техникые бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ, хуряалгын агрегадуудые кадрнуудаар хүсэд бүридхэхын тула колхоз, совхозуудай бусад ажалда хүдэлдэг, мүн пенсидэ гараhан механизаторнуудые элсүүлхэhээ гадна, районуудай ондоо ямаршье предприяти, организаци, эмхи зургаануудта хүдэлжэ байhан механизатор мэргэжэлтэй хүнүүдые хэрэгтэй соонь абажа табиха гэжэ республикын Хүдөө ажахын министерствэдэ, «Бурятплодоовощхоз», Госкомсельхозтехникэ нэгэдэлнүүдтэ, райгүйсэдкомуудта даалгагдаа.

Энээнтэй хамта даб дээрэ хадалга, хуряалгын хоорондо забhарай гараад байгаашье haань, таряа хадалгые улам эршэмтэйгээр ябуулха, бүхы комбайн, жаткануудые таhалгаряагүй хүдэлгэхэ хэрэгтэй. ОВТ-1, ОНТ-400 гэхэ мэтэ агрегадуудаар үлеэлгэжэ, оньhон тармуураар hэлижэ, хүн зониие олоор гаргажа, баалнуудые гараар урбуулан хатааха гэхэ мэтэ ургаса хуряалгын түрүү онол арганuудые хаа хаанагүй үргэнөөр хэрэглэхэ саг ерээ.

Хуряалгын агрегадуудай техническэ харууhые hүниин сагта үнгэргэжэ, энээнэй ашаар тэдэнэй ажалые сүүдхэдэ хоёр часаар ута болгохо арга бии.

Комбайнуудhaa гараhан ороohые бункер соohoонь заахашье haадгүйгөөр гоожуулжа абаха, зөөхын тула порционно ба комбитрейлернэ органуудые хаа-хаанагүй үргэнөөр хэрэглэхэ шухала болоно.

Ажахынуудай тоогууд дээрэхи хүдэлмэриие түхэреэн сүүдхэдэ эмхидхэжэ, таряа сэбэрлэхэ, хатааха, гүрэнэй түсэб дүүргэхын тула ороohые саг соонь ашажа, таряа тушаан абадаг пунктнуудта ябуулха, үрэhэ хүрэнгын нөөсэдэ хааха, мүн таряа тушаан абадаг пунктнуудтахи хатаалгын, сэбэрлэлгын агрегадуудые түхэреэн сүүдхэдэ хүдэлгэхэ гэжэ заагдана.

Хүдөө ажахын предприятинуудые запасной хэрэгсэлнүүдээр саг соонь хангаха, машинануудта поли дээрэнь техническэ харууhа хэхэ, пунктнуудай, заhабарилгын мастерскойнуудай ажалые түхэреэн сүүдхэ соо эмхидхэхэ гэжэ Госкомсельхозтехникэ уялгалагдана.

Ургаса хуряалгада хүн зониие ашаг үрэтэйгөөр хабаадуулха, ургуулагдаhан юумые hайнаар хуряажа, хадагалжа абаха хэрэгтэ городой, районуудай промышленна предприяти, организацинуудай туhаламжые үшөө шангадхаха нэмэлтэ хэмжээнүүдые абаха, энэ асуудалые дары хаража үзэхэ гэжэ Улаан-Үдын городской гүйсэдкомдо, райгүйсэдкомуудта дурадхагдаа.

Колхоз, совхозуудта, харьяата предприяти, организацинуудта тоhо, түлишын хэрэгсэлнүүдые бодомжотой зүбөөр, гамтай наринаар гаргашалха бүхы шухала хэмжээнүүдые абаха эрилтэ республикын Хүдөө ажахын министерствын, «Бурятплодоовощхоз» нэгэдэлэй, Уhанай ажахын министерствын, Буряадай транспортна управлениин, Госкомсельхозтехникын, нефтебазын, райгүйсэдкомуудай урда табигдаба.

ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРОГРАММА—БҮГЭДЭ АРАДАЙ ХЭРЭГ

САБШАЛАН, БЭЛШЭЭРИ ЮУ ҮГЭЖЭ ШАДАХАБ

Ямаршье жэлдэ янза бүриин элбэг ехэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ гэшэ ажахынуудай әдүүһэ малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ шиидхэхы удха шанартай байна. Ган гасуурһаа, байгаалиин бусадшье бэрхэшээлнүүдһээ боложо, үбһэ тэжээлэй бага абтахада, республикын колхоз, совхозуудай мал ажалайнь хүгжэлтэ ехээхэн хэмжээр гэдэргэ татагдадаг ха юм.

КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүд, СССР-эй Эдеэ хоолой программа дотор ойрын жэлнүүдтэ, мүн 1990 он хүрэтэр хэхэ үедэ үбһэ тэжээл элбэг дэлбэгээр бэлэдхэдэг болохо тушаа бүхы орон дотор, тэрэ тоодо манай Буряадай республикадашье нилээд ехэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдэхээр хараалагдана. Тухайлбал, 1985 он болотор әдүүһэ малһаа абтадаг продукциин үйлэдбэрилхэ гүрэндэ худалдаха түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын тула республикын ажахынууд жэлдээ 2,1 миллион тонно тэжээлэй единициин хэмжээнэй үбһэ хоол суглуулжа абадаг болохо гэхэ гү, али мүнөөнэйхиһөө хоёр дахин ехэ үбһэ, сенаж, силос болон бусад тэжээл бэлэдхэхэ ёһотой.

Тэдэ энэ зорилгые ямар аргаар түргэн шиидхэхэб?

Нэн түрүүн бүхы байһан сабшалан, бэлшээриин газарые һайжаруулжа, зүбөөр ашаглажа, гектар бүриһөө шадаал һаа ехэ ургаса абадаг болохо гэшэ гол шухала. Энээнһээ ондоо арга байхагүй.

Манай Буряад орондо анханһаа хойшо әдүүһэ мал олоор үсхэбэрилдэг ажалша, малша зон сабшалан, бэлшээриие һайнаар ашаглаха хэрэгтэ гол анхарал хандуулдаг байһан. Юуб гэхэдэ, манай энэ дэбисхэр сабшалан, бэлшээриин газараар элбэг ха юм. Жэшээнь, мүнөө республикын колхоз, совхозуудта бүхэдөө 348 мянган гектар сабшалан, 1324 мянган гектар бэлшээри бии гэжэ тоологдоно. Һүүлэй жэлнүүдтэ сабшалан һайжаруулха талаар бага бэшэ хүдэлмэри хэгдээ. Гансахан үнгэрһэн арбан жэлэй туршада ехэхэн мүнгэ зөөри, ажалай хүсэн гаргагдажа, районуудта хамта 100 мянган гектар газарта культуртехническэ хүдэлмэри хэгдээд, тэндэхи сабшалан үндэһөөрөө һайжаруулагдаа. Нилээд ехэ газар уһалагдажа, уһалгын хуушан һубаг хэнэбэ, хаалтанууд һэлбэгдэн шэнэлэгдээ. Жэл бүри 75—80 мянган гектар сабшалангай хүрьһэнэй дээгүүрхиие һайжаруулха хүдэлмэри хэгдэнэ.

Мүнөө ажахынуудта түхэрээн жэлдээ сабшалан дээрэ хүдэлхэ оньһожоруулагдаһан отряд, звенонууд эмхидхэгдэжэ, эдүүриин ехэнхи газар гар үргэлжэн эзэдтэй болгогдоо гэшэ. Тэдэнэр хабартаа, зундаа бүлүүр станцинуудые хүдэлгэжэ, урдань оройдоо уһалагдадаггүй байһан добонуудые уһалдаг, хээрэ үтэгжүүлгэ ехээр гаргана.

Эдэ бүгэдын ашаар сабшалан, бэлшээриин ургаса зарим тады дээшэлүүлэгдэжэ байна. Хэрбээ арбадахи табан жэлэй туршада республика дотор сабшалангай гектар бүриһөө жэлдээ дунда зэргээр 9,6 центнер үбһэн абтаһан һаа, нёгоо арбанай 10,4 центнертэ хүргэгдөө. Энэ жэлдэ сабшаландаа дээрэһээ байһан бараг һайн ургаса абтажа байнхай.

Гэбэшье хээрын сабшалан дээрэһээ абтаһан үбһэн бүхы әдүүһэ малда үбэлжэлгын үедэ үшөөл хүсэд хүрэнэгүй. Тэжээлэй үйлэдбэрилгэ улам үргэжэ байгаа мал ажалай эрилтэ гүйсэд хангахагүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, олохон ажахынуудай сабшалангай ургаса үшөөл бага байна. Гадна тэдэнэй газарай ехэнхинь үрэжэл багатай, элдэб хүрьһэтэй, усаар дутуу байдаг. Тиигэжэ ехэнхи газарай үнэн, үтэгжүүлгэ хангаад, ургаса болгоходо гектар бүриһөө 40—50 центнер үбһэ абадаг шуу.

Ингээд ерэхэдээ газарай үрэжэл дээшэлүүлжэ, уһалжа, найдамтай ургаса абаха арга боломжын тон ехэ байһаниие гэршэлнэ.

Тиибэшье бидэ энэ статья соогоо эгээл үндэр баян ургаса абадаг онол арганууд тухай тогтожо хэлэхэеэ һананагүйбди. Харин хээрын бүхы сабшалан дээрэһээ хайшан гээ һаа тогтууритай һайн ургаса абадаг болохоб, тэжээл бэлэдхэлгые яажа ашаг үрэ ехэтэй болгохоб гэжэ хэдэн ажаглалтануудые хэхэ хүсэл түрэнэ.

Мүнөө колхоз, совхоз бүхэнэй материально-техническэ бааза бэхижэжэ, ажахынуудай сабшалан, бэлшээриин газарай хүрьһэн гол түлэб шэнжэлэгдээд, үбһэ ногоо һайнаар ургуулжа абаха түрүү технологи бии болгогдоо гэшэ. Тиимэһээ сабшалан, бэлшээриин ургасые дээшэлүүлхэ, тэрэниие ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ арга боломжо ажахы бүхэндэ бии болонхой. Энэ хэрэг түбхын түрүүн тэндэхи хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй оролдолго, шадабариһаа сэхэ дулдыдаха болоно.

Ногооной ургаса дээшэлүүлхэ хүдэлмэри ямар шэглэлтэйгээр, хайшан гэжэ ябуулагдаха ёһотойб?

Олохон ажахынуудай зарим сабшалан муу бэшэ ургасатайшье һаа, тэндэнь жэжэ бургааһа боролжо ургаад, болдог болоод, дээрэхи хүрьһэниинь хатуужажа, ногооной гарасада һаад хэдэг. Тэрэнэй дээгүүрхиие заатагүй борнойлжо гү, али культиваци хэжэ, шухала болоо һаань, хахалжа, болдог дошынь отолжо, тэгшэлжэ, дээрэһээнь олон жэлэй ногооной үрэһэ тарихада, ургасань 20—25 процент дээшэлдэг байна.

Бүхы уһалагдадаг сабшаланда, мүн уһалагдадаггүйшье һаа, һайн ургаса үгэхөөр газарта заатагүй үтэгжүүлгэ оруулха гэшэ гол шухала. Хүрьһэнэйнь үрэжэлые, ногоонойнь шанарые хараада абажа, дүрбэ-табан жэлэй туршада нэгэ дахин гектар бүридэнь 30—40 тонно хуурай шэбхэ гү, али 100 тонно хүрэтэр шэнгэн шэбхэ тараагаад, зун соо хоёр-гурба дахин уһалаад байхада, гектар бүхэнһөөнь 35—40 центнер эрхим шанартай үбһэн абтаха зэргэтэй. Тэрэшэлэн зарим газарта түрүүшын жэлдэ гектарай 30—40 килограмм азотно-минеральна үтэгжүүлгэ оруулаад, хойто жэлдэнь тэндэ 50—60 килограмм фосфорно-калийна үтэгжүүлгэ шэнгээхэдэ, һайн ургаса абтадаг.

Республика дотор уһалуулриин һубаг ханаебуудаар бүхы сабшалангай гурбаней нэгэ хубинь уһалагдана. Тиимэһээ бүхы арга хэрэглэжэ, шадаал һаа ехэ газар һайса уһалха гэшэ тогтууритай һайн ургаса абаха гол эрхэ нүхэсэл болоно. Уһа багатай газарта үбэлдөө тошо халяажа, хабартаа һайрам тогтоожо, бүлүүр станцинуудые хүдэлгэжэ, гүнзэгы худагуудһаа уһа гаргажа байгаад, сабшалан ундалуулха бүхы арга хэрэглэхэ шухала. Нёдондо районуудта бүлүүр станцинуудаар 42 мянган гектар газар уһалагдаа юм. Тиигэжэ уһалагдаһан газарһаа гектарай 14,4 центнер үбһэн абтаа. Бэшүүрэй, Прибайкалиин, Улаан-Үдын районуудай ажахынуудта гектарай 18—20 центнер үбһэн хуряагдаа һэн.

Дан хатуу болошоһон хүрьһэтэй добо газарай ташалангуудые хүндэлөөшэнь түсхай хугагатай агрегадаар хаха зуруулжа үгэхэдэ, тэрээн руунь уһан, агаар һайнаар шэнгэжэ, ногооной гарасада таатай болож үгэдэг. Илангаяа саһанай ехээр ородог Кабанскын, Прибайкалиин, Түнхэнэй болон бусад зарим районуудта хүрьһэ тиигэжэ хаха зурахада, хабартаа һайрамай уһан тэндэнь һайнаар тогтодог гэшэ.

Үрэжэл багатай, муу хүрьһэтэй ногооной ёһоор ургадаггүй газарта культуртехническэ хүдэлмэри хэхэ, хүрьһыень үндэһөөрнь һайжаруулха хэрэгтэй. Эрдэмтэдэй заабариин ёһоор, түрүүшүүлэй дүй дүршэл хэрэглэн, сабшалангай хүрьһэ элдүүрилжэ түргэн болзор соо үрэжэлыень һайжаруулха, ургасыень дээшэлүүлхэ арга бии. Энээнэй ашаар һайжаруулагдаһан нугын гектар бүриһөө 30—40 центнер үбһэн абтадаг. Кабанскын, Яруунын, Мухар-Шэбэрэй, Түнхэнэй, Захааминай болон бусад районуудай олохон ажахынуудта тиимэ хүдэлмэри ехэ хэгдэнэ. Гэбэшье тэндэ тариха олон жэлэй ногооной хэрэгтэй үрэһэнэй дуталдадаг дээрэһээ жэл бүри оройдоол 3—4 мянган гектар газарта культуртехническэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Үнэндөө, жэл бүри 20 мянга гаран гектар сабшалан үндэһөөрнь һайжаруулха гэжэ түсэблэгдэнэ бшуу.

Мүнөө мал ажалай зарим һалбаринуудые промышленна үндэһэ һуурида оруулха зорилгын үргэнөөр табигдажа байхада, зунай сагта үхэр малые оруулжа эдеэлүүлхэ, һайжаруулагдаһан бэлшээри бии болгохо гэшэ ехэхэн удха шанартай. Юрын бэлшээриин гү, али муу ургасатай сабшалангай хүрьһэнэй дээгүүрхиие һайжаруулаад, ногоо таряад, хэрэгтэй газартань культуртехническэ хүдэлмэри хээд байхада, тэндэһээ гектарай 3,5—4 мянган тэжээлэй единицын хэмжээнэй ногоо ургуулжа абаха арга бии. Тиихэдээ тэрэнээ ходо уһалжа, үтэгжүүлжэ, үлүү ногооень сабшажа, гектар бүхэндэ 2 үхэрэй хүртэхөөр оруулжа зүбөөр эдюулээд лэ байгаа һаа, энэ газар ашаяа харюулха байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республикын олонхи ажахынууд һаалиин фермэнүүд шадар һайжаруулагдаһан бэлшээри бии болгонхой нэрэтэй. Гэед тэрээндээ ёһоор анхарал хандуулдаггүй, мүртэй харууһалдаггүй дээрэһээнь һайжаруулагдаһан бэлшээриин ехэнхинь ашаяа хүсэд харюулнагүй. Жэшээнь, Хяагтын районой ажахынуудта 831 гектарта һайжаруулагдаһан бэлшээри бии болгогдоо гэжэ тоологдоно. Шалгажа үзэхэдэ, тэрэнэйнь нилээд ехэ хубинь орхигдошонхой, хорёонуудынь задалагдашанхай, зүндөө малда гэшхэгдэжэ байна.

Энэ талаар Ивалгын ОПХ, Загарайн районой Хүрбын туршалга-үйлэдбэриин ажахы, Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ совхоз һайжаруулагдаһан бэлшээрээ яһала һайнаар ашаглана.

Буряад орондомнай бүхыдөө 1,3 миллион үлүүтэй гектар хээрын бэлшээри бии гэжэ дээрэ дурдаа һэмди. Тэрэнэй ехэнхинь хуурай добо, гол түлэб хонидой бэлшэдэг газар юм. Тэндэ мал жэлэй дүрбэн сагта ямаршье эмхи гуримгүйгөөр адуулагдажа, мүн хүрьһэниинь һалхинда үлеэлгэжэ, саһанай, хура бороогой уһанда үгаагдан, нурана, муудана. Зарим нютагта багахан бэлшээридэ олон мал адуулагдажа, хүрьһэн ехээр гэшхэгдэнэ бшуу. Гадна бэлшээриин ехэнхи газарай ногооной ургаса бага, гектарай оройдоол 8—10 центнер ногоон ургана.

Эгээл тиимэһээ ажахынуудай бэлшээриин газарые һайжаруулха, зүбөөр ашаглаха гэшэ мүнөө зайлашагүй шухала зорилго болоод байна. Зарим бэлшээридэ үтэгжүүлгэ оруулдаг, ногоо таридаг, аргатайл сагтань уһалдаг болохын тула нэмэлтэ мүнгэ, зөөри гаргашалха саг ерээ. Мүн бэлшээриин газарые зүбөөр хубаарилан һэлгүүлжэ, тэндээ мал адуулха нарин гуримые түргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын, Борьёогой талын бэлшээридэ

УҺАН ЗАМШАД УРМАТАЙ

Гол мүрэнүүдые уруудан, үгсэн тамарһан ашаанай, пассажирнуудые зөөдэг теплоходууд хабарһаа эхилээд орой намар болотор Сэлэнгэ, Сүхэ, Хёлго голнуудай сэлгеэ уудамда тамаран харагдадаг. Тамаралгынгаа хаһые ашаг үрэтэйгөөр үнгэргэхын тулада уһан замшад шанга тэмсэл хэдэг гэшэ.

— Энэ һарын 12-то «Мир» теплоход тамаралгынгаа хаһын түсэб, уялгануудые гүйсэд дүүргэһэн тухайгаа мэдээсээ. Ашаа зөөхэ түсэбынь 1 миллион 285 мянган тонно-километр хэмжээтэй һэн. Уһан замай мүльһөөр хушагдатар үшөө 1000 тонно ашаа шэрэхэ уялга абанхай, — гэжэ Зүүн Сибириин пароходствын Улаан-Үдын портын начальнигай орлогшо О. А. Окладников хөөрэнэ.

Уданшьегүй, сентябриин 15-да «РТ-305» теплоход арадай ажахын ашаа шэрэхэ талаар гүрэнэй түсэб дүүргэһэн тухайгаа элидхээ һэн. Түсэбһөө гадуур эдэнэр 1,5 мянган тонно ашаа шэрэхэ гэһэн нэмэлтэ уялга абаа. Теплоходой капитан В. М. Петров хүдэлмэриин арбаад жэлэй дүршэлтэй хүн юм. Капитанай нэгэдэхи туһалагша В. А. Рожкеев уһан замаар ашаа шэрэлгые һайн мэдэхэ хүн. Иимэл хүнүүдэй ашаар портын урда табигдаһан зорилгонууд урагшатай бэелүүлэгдэнэ гэшэ. Байгша ондо коллектив бүхыдөө 15 миллион 400 мянган тонно-километр хэмжээтэй хүдэлмэри хэхэ түсэбэйнгөө дүүргэлтые 17 миллион 122 мянганда хүргэнхэй. 1 миллион 258 мянган пассажирые зөөхэ даабари холо үлүүлэгдээ.

Энэ үдэр «Мир» теплоход Бэшүүрэй районой Харлан ошоһон байба. Гол түлэб шулуу нүүрһэн, шэнгэн түлишэ тиишэ абаашагдадаг юм. Тэндэһээ гүрэндэ тушаагдаһан мал, хартаабха, ороoһо тарян уһан замаар Улаан-Үдэ асарагдана. «Мир» теплоходые үнинэй, дүршэл ехэтэй уһан замшад жолоододоно. Капитаниинь С. А. Мартынов бүхы наһаяа уһан замда зорюулһан, наһанайнгаа амаралтада гараха дүтэлэнхэй. Капитанай нэгэдэхи туһалагша механик И. Н. Сысоев шадабари ехэтэй, ямаршье бэрхэшээлые дабаха аргатай найдамтай хүн гэжэ мэдээжэ. Харин теплоходой жолоошо-моторист Ц-Х. Ж. Батуева тухай онсолон дурдамаар юм.

— «Эрэшүүлэй мэргэжэл» гэһэн ойлгомжо мүнөө үедэ үсөөн хэрэглэгдэдэг болонхой. Манай Цырен-Ханда Жигмитовна мүнөө дээрээ республика соомнай оройдоол гансахан эхэнэр жолоошо-моторист гэжэ тоологдодог. Газар дээгүүр машина жолоодохо гү, али уһан замай теплоход залан жолоодохо гэшэ хоёр ондоо юумэн гэшэ ааб даа. Гэбэшье нүхэр Батуева уялгануудаа эрэшүүлһээ заахашье дутуугүйгөөр дүүргэдэг гэжэ алдаршанхай, — гэжэ портын начальнигай орлогшо хөөрөөгөө үргэлжэлүүлээ һэн.

«РТ-304» теплоходой һаяын үдэрнүүдтэ түсэбөө дүүргэхэнь найдамтай. Теплоходой капитан А. И. Мурычев РСФСР-эй гол мүрэнэй флодой министерствын зүгһөө «Дээдэ классай мэргэжэлтэн» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Мүнөө Таловка, Сэлэнгэ, Вахмистрово, Фофаново шадар дүтын зайда барилгын материалнууд зөөгдэнэ, уһанай оёорһоо абтаһан хайр шулуунай, элһэнэй холисо эрье шадар абаашагдажа обоологдоно.

— Эхэнхи ушарта ямар предприятинуудай захилаар ашаа зөөнэбта? — гэһэн асуудал табибабди.

— Элдэб янзын предприяти болон албан зургаануудтай хэлсээ баталанхайбди. Жэшээлхэдэ, «Черемховугольсбыт», «Госкомнефтепродукты», «Горплодоовощторг», «Скотопром», талханай продуктнуудай управлени гэхэ мэтэ болоно. Колхоз, совхозуудтайшье хэлсээ баталнабди, — гэжэ О. А. Окладников харюусана.

Удаань пассажирнуудые зөөлгэ тухай хөөрэлдөөн болобо. «Заря. 50 лет Бурятской АССР» теплоход мүнөө жэлдэ Ленинград, Москва, Благовещенск болон бусад хото городуудһаа ерэһэн аяншалагшадые хэдэ маршрудаар зөөжэ, һайшаал магтаалда хүртөө юм. Капитаниинь В. А. Рыжаков сэдьхэл ханангы: жэл бүри аяншалагшадай тоо олошорно бшуу.

Г. ДАШЕЕВА,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: портальна кран.

М. СУТУРИНАЙ фото.

МАЛ АЖАЛ — онсо шухала һалбари

ЗОРИҺОНДОО ХҮРЭХЭБДИ

Партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай майн, ноябриин (1982 он), июниин (1983 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй урда тон харюусалгатай зорилгонуудые табина. Тиин бидэнэр абажа байһан хүдөө ажахынгаа продуктнуудые жэлһээ жэлдэ дээшэлүүлхын, шанарыень һайжаруулхын түлөө оролдонобди.

Манай совхоз мяха, һү үйлэдбэрилхэ шэглэлтэй юм. Энэ хэрэгые амжалтатайгаар эрхилхын тула һүүлэй жэлнүүдтэ горитойхон юумэн хэгдээ. Малай шэнэ байранууд баригдаа. Мал шахан таргалуулхын тула Дээдэ-Тайлсада тусхай талмайханууд бии болгогдоо. Шэнэ газар ашаглаһанай, сабшалан һайжаруулһанай ашаар ниитынгээ малда гүйсэд хүрэхэ бүдүүн болон шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ арга боломжотой болообди. Мүнөө жэлдэ 31,5 мянган центнер үбһэ, 1200 тонно сенаж, 3660 тонно силос, 260 тонно ногооной витаминтай гурил нөөсэлхэбди.

Һү һаалиин хоёр фермэдэ симментал үүлтэрэй 550 үнеэд һаагдана. Һүн ажалай хүдэлмэрилэгшэд арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбан жэлэй түсэбые заатагүй дүүргэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллана. Энэ жэлдэ 9300 центнер һү һааха түсэбтэйбди. Тэрэнээ ноябриин 5-да дүүргэжэ, Агууехэ Октябриин социалис революциин 66-дахи ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха хүсэлэнтэйбди. Байгша ондо һаалишаднай 10800 центнер үйлэдбэрилхөөр хараална. Үнеэн бүриһөө хоёр мянган килограммһаа доошо бэшэ һүн һаагдаха юм. Тиигэжэ энэ табан жэлэй гурбан жэлэй дүнгөөр түсэбһөө гадуур 1100 центнер һүн үйлэдбэрилэгдэхэ, гүрэндэ 940 центнер һүн үлүүгээр тушаагдахаар хараалагдана. Энэ зорилго бэелүүлгэдэ совхозоймнай түрүү һаалишад Р. Д. Ибатулина, В. А. Дамбилова, М. Д. Хайрутдинова, В. Н. Яковлева, Ф. Р. Оцимик гэгшэд горитойхон хубитаяа оруулан хүдэлнэ. Туглаллаһан үнеэдые һайнаар һаахын тула һаалишад У. Н. Никитина, М. О. Михайлова ехэ оролдолго гарганад.

Энэ жэлдэ һү үйлэдбэрилгэдэ поточно-цеховэ арга хэрэглэхын тула Дээдэ-Тайлсын комплексдо 150 тугаллаха гунжадые байлгаха, 80 үнеэ һааха байранууд баригдаа, тугалай байрануудта забһартай поол дэбдигдээ. Мүнөө үнеэдээ үбэлэйнь байрада орууланхайбди.

Энэ табан жэлэй эхинһээ гүрэндэ дүн хамта 7220 центнер мяха тушааха түсэбтэйбди, мүнөө үедэ 7142 центнер тушаагаад байнабди. Үшөө 1600 гаран центнер мяхан энэ жэлэй дүүрэтэр гүрэндэ худалдагдаха юм. Тиигэжэ гүрэндэ мяха худалдаха гурбан жэлэйнгээ түсэбые 1500 центнерээр үлүүлэн дүүргэхэ бодолтойбди.

Һүүлэй үедэ гүрэндэ худалдажа байһан эбэртэ бодо малаймнай шэгнүүр дээшэлнэ. Хэрбээ 1981—1982 онуудта гүрэндэ худалдагдаһан эбэртэ бодо малай нэгэ толгойн шэгнүүр дунда зэргээр 320 килограмм байһан, мүнөө жэлдэ 348 килограммда хүрэнэ. 1984 оной нэгэдэхи кварталда тушаагдаха эбэртэ бодо мал майн 20-до хоёр гүүртэ болгогдон илгагдаа һэн. Нэгэдэхи гүүртын малай дунда зэргын шэгнүүр 250 килограмм, хоёрдохинь — 320 килограмм һэн. Эдэ гүүртэнүүдэй коллективүүд бригадна подрядай гуримаар октябрь болотор эдэ малаа харууһалха юм. Октябриин эхеэр энэ хоёр гүүртын мал шахан таргалуулха талмайда табигдажа, ерэхэ жэлдэ гүрэндэ тушаагдаха. Тиихэдээ малай дунда зэргын шэгнүүрые 380 килограммда хүргэхэ хүсэлэнтэйбди. Энэ зорилго бэелүүлгэдэ мал шахан таргалуулжа байһан А. А. Кайзерай, А. В. Кучумовай хүтэлбэрилжэ байһан коллективүүд онсо үүргэтэй.

Манай ажахын хонишод үйлэдбэриин энэ жэлые бараг һайн үрэ дүнгүүдтэйгээр түгэсхөө. Гүрэндэ ноохо худалдаха түсэбөө дүүргээбди. Түсэбтэ 446 центнерэй орондо 453 центнер ноохон тушаагдаа. П. О. Филипповэй хүтэлбэрилдэг, жэл бүхэндэ зуун эхэ хонин бүриһөө зуу гаран хурьга абажа түлжүүлдэг хонишодой бригада совхоз соогоо түрүүлээ. Мүн Р. О. Чимитовэй, В. И. Григорьевой хүтэлбэрилдэг хонишодой бригаданууд амжалтатай хүдэлөө.

Гүрэндэ ноохо худалдаха байгша табан жэлэй гурбан жэлэй түсэбые хонишоднай 104 процентээр дүүргэнхэй. Мүн ноохо үйлэдбэрилгын талааршье гурбан жэлэй түсэб үлүүлэгдэнхэй.

Гэбэшье совхозой хонин ажалда дутуу дунданууд үзэгдэһөөр. Һүүлэй жэлнүүдтэ зуун эхэ хонин бүриһөө үсөөн хурьган абтана. Хонишоднай бүхы арга боломжонуудаа гүйсэд харуулжа шаданагүй.

Үнгэрһэн жэлнүүдэй дүнгүүдые хараадаа абажа, энэ

ЕРЭХЭ ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБӨӨР

Хүдэлмэриин шанарые эрид һайжаруулжа, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлэн, арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсоһон «БАМтоннельстрой» управлениин оньһожоруулгын управлениин коллектив һүүлэй үедэ яһала һайн үрэ дүнгүүдые туйлана. Түс коллектив тоннельнүүдые малтадаг отрядуудай проходчигуудые бүтээсэ ехэтэй техникээр, мүн запчастьнуудаар дутамаггүйгөөр хангаха гэһэн тон харюусалгатай зорилгоёо бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэ.

Гранит шулуу үрэмдэн малтадаг бүтээсэ ехэтэй комплекснуудые, бутаргагдаһан шулуу автомашинануудта тээдэг түхеэрэлгэнүүдые, тоннельнүүдэй ханануудые бетоноор бүхэлдэг техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын тулада техническэ һайн харууһан хэрэгтэй гэшэ. Оньһожоруулгын управлениин коллектив энэ хүнгэн бэшэ уялга болон даабариа амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

— Манай управлениин мэргэжэлтэд Байгалай, Байгалай эрьеын, Хойто-Муяын, Кодарай тоннельнүүдэй барилгада сэхэ хабаадалсана. Һайн бэлэдхэлтэй мэргэжэлтэднай газар малтадаг техникые саг болзортонь заһабарилжа, проходчигуудай һаадгүйгөөр тоннельнүүдые малтаха хэрэгтэнь хубитаяа оруулалсана,— гэжэ оньһожоруулгын управлениин начальник нүхэр Н. Н. Сериков үгэсэ үргэлжэлүүлнэ.

— Манай коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын үдэрһөө социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, түрүү онол арга хэрэглэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулна. Ажалай, гүрэнэй, технологическа журам шангадхаха талаар бага бэшэ ажал ябуулга хэгдээ, хэгдэнэшье. Хүн бүхэн халаан, недели бүриингөө даабариие үлүүлжэ, бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар дүүргэнэ. Энээнэй ашаар бидэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлэй туршада 46 миллион 858 мянган түхэригэй хүдэлмэри хэхэ даабаряа сентябриин 10-да дүүргээбди. Бидэ мүнөө 1984 оной январиин түсэбөөр хүдэлжэ эхилээбди, — гэжэ Н. Н. Сериков баяртайгаар түгэсэбэ.

П. БАИРАЧНЫЙ.

Совет орон дотор

ПАССАЖИРСКА ПОЕЗД ФЕВРАЛЬСКДА

УРГАЛ (Хабаровска хизаар). Байгал-Амарай түмэр замай эндэхи отделениин расписанида холын замда ябаха үшөө нэгэ пассажирска зам оруулагдаба. Ургал Февральск хоёрой хоорондохи 280 километр участогта хараалагдаһан болзорһоо урид пассажирска поезднууд ябажа эхилээ. Вахтова бригадануудай барилгашад тааруу зохид ба найдамтай транспорттай болобо. Энээнэй урда тээ тэдэнэр тайгын һуурин тосхонууд хүрэтэр машинаар гү, али вертолёдоор хүрэдэг байһан юм.

1975 оной февральда сэрэгшэд—түмэр замшад Алас-Дурнын газар дээрэ БАМ-ай түрүүшын рельсые табижа эхилһэн юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо түмэр замай участок бүхэниие болзорһоонь уридшалан ашаглалгада оруулна. Түмэр замай станцинууд болон разъездһууд сигнализациин ба автоматикын мүнөөнэй хэрэгсэлнүүдээр хангагдана, электрын элшэ хүсэн найдамтайгаар үгтэнэ. Түмэр замай Ургалай отделенидэ залуу мэргэжэлтэд — КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ отрядай гэшүүд хүдэлдэг.

Богони болзорто Украинын, Молдавиин, Таджикистанай, Россиин Федерациин хизаарнууд болон областьнуудай түлөөлэгшэд тайга соо мүнөөнэй 11 хото городуудые бодхоогоо юм. Байрын гэрнүүд, һургуулинууд, хүүгэдэй комбинадууд, соёлой байшангууд, магазинууд, спортивна комплекснууд баригдаа.

Түмэр замай Зүүн участогай ашаглалгада оруулагдахада, Транссибириин түмэр зам нилээд сүлөөроо. БАМ хизаарай хүгжэлтые түргэдхэһэн байна. Түмэр замай оршондо леспромхозууд байгуулагдана, ашагта малтамал шанаржуулгын предприятинууд баригдана, элшэ хүсэнэй лининүүд татагдана.

25 МИЛЛИОНДОХИ РАДИОАППАРАТ

БЕРДСК (Новосибирскэ область). Сибирь дотороо тон томо эндэхи радиозаводой конвейерһээ 25 миллиондохи радиоаппарат бүтээн гаргагдаба. Энэнь «Вега» түхэлэй электрофон болоно.

Манай орон доторхи ажаһуудалай 7-дохи радиоаппарат бүхэндэ заводой тамга табигданхай юм. Жэл бүри сибириинхид эрхим шанартай миллион шахуу радиоло, магнитоло, радиоприемник магазинуудта эльгээдэг юм.

Продукциин шанарые һайжаруулха программа бэелүүлхэдээ, эндэхи мэргэжэлтэд дүтэрхы олон предприятинуудтай нягта харилсаа холбоотойгоор хүдэлдэг. Энэ хүдэлмэриинь эсэстэ заводто бүтээгдэһэн хоёрдохи зүйл бүхэн шанарай тэмдэгтэйгээр гаргагдадаг юм.

ОЙН БАЯРАЙ ДВИГАТЕЛЬ

УФА. Эндэхи мотоор бүтээлгын нэгэдэлэй конвейерһээ «Москвич-412» автомобильда хэрэглэгдэхэ 4 миллиондохи двигатель бүтээн гаргагдаба.

Түрүүшын миллион агрегадуудай 7,5 жэл соо бүтээгдэһэн байгаа һаань, һүүлшын миллион агрегадууд гурба хүрэхэгүй жэл соо бүтээгдэһэн байна. Технологическа процессүүдые нарижуулан һанжаруулһанай, үйлэдбэриие шэнэдхэн заһаһанай ашаар нимэ хурдадхалга туйлагдаа юм. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада нэгэдэлдэ автомат ба поточно-оньһожоруулагдамал шэнэ лининүүд байгуулагдаһан, хэдэн арбаад рободууд, тоогой программна хүтэлбэритэй станогууд нэбтэрүүлэгдэһэн байна.

СПОРТ ТУХАЙ ЭКРАН ДЭЭРЭҺЭЭ

КАУНАС (Литвагай ССР). Эндэ һая боложо үнгэрһэн спортивна фильмүүдэй бүхэсоюзна IX фестиваль харагшадые шэн зоригтой хүнүүдтэй танилсуулба. Элдэб жанрай — уран һайханай, баримтата, эрдэм дэлгэрүүлгын, мультипликационно 80 гаран фильм конкурсын экрануудта харуулагдаа.

Эрхим совет спортсменүүдые кинодо дуратайшуул гансал экран дээрэ хараа бэшэ. Предприятинуудта, ажахынуудта, һургуулинуудта тэдэнэртэй уулзалганууд болоо. Фестивалиин нээгдэһэн ушараар искусствын ба спортын үдэшэ үнгэргэгдөө.

(ТАСС).

ЗАЛУУ БА НАҺАТАЙ МЭРГЭЖЭЛНҮҮД

Ташкентдэ һаяхан нээгдэһэн профтехучилищиин эдиршүүл республика доторнь эгээл залуу мэргэжэл болохо рободой операторай хүдэлмэритэй танилсаба.

Энэ мэргэжэл хадаа ПТУ-гай һургуулинуудые дүүргэгшэдтэ дурадхагдадаг 300 мэргэжэлэй эгээл шэнэнь, эгээл залуунь гэшэ. Хүбүүд училищида эгээл һүүлэй үедэ бии болоһон мэргэжэлнүүдтэй зэргэ эгээл урданай мэргэжэлнүүдые шудална. Жэшээлхэдэ, Хивэдэ нээгдэһэн училищида хибэс нэхэдэг болохо. Нютагай хибэс хэдэг комбинадай мастернууд залуушуулай һурган хүмүүжүүлэгшэдынь болонхой. Энэ ПТУ-да эртэ урданай мэргэжэлдэшье һуража болохо юм.

Республикын хото, городуудаар нээгдэһэн шэнэ 42 училищида һуралсалынь байгша ондо эхилхэ юм.

(ТАСС).

...ЭН СЭХЭ ҮГЭ ҮНЭТЭЙ

...терануудтай, мүнөө үедэ сэрэгэй албанда байhан дайшалхы болон политическэ бэлэдхэлэй отличнигуудтай заводойнгоо хүдэлмэришэд, алба хаагшад болон залуушуултай саг үргэлжэ заншалта уулзалга, хөөрэлдөө эмхидхэжэ байдаг. Энээнhээ гадна заводой партийна бюрогой томилhон агитатор, политинформаторнууд, пропагандистнууд энэ үе соо сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгын асуудалда зорюулагдаhан тусхай хөөрэлдөө эмхидхэдэг, гоё hайханаар шэмэглэгдэhэн ханын газетэнүүд гаргагдадаг юм.

СССР-эй, Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойдо бэлэдхэхэ, тэрэниие үнгэргэхэ хэмжээ ябуулгануудай гол хубинь боложо заводой хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай дунда интернациональна хани барисаанай, сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулга, туйлагдаhан амжалта болон саашанхи алхамууд тухай хөөрөөнүүд оролhон байгаа. Энэ үедэ «Арадуудай агууехэ хани барисаан», «Октябряар мүндэлhэн хани барисаан», «Улаан-Үдэ — совет Буряад ороной ниислэл» гэhэн лекцинүүд уншагдаhан, бусад хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдөө hэн. Мүнөө манай заводто ород, украин, татар, чуваш, казах, буряад болон бусад арбан дүрбэн яhатанhаа нэгэ бүлэ боложо бүридэhэн коллектив тогтонижонхой. Хамтын хүсөөр арадай ажахыда шухала хэрэгтэй продукци гаргана гэээшэбди.

Совет Армиин албанда мордохо заводой залуу хүдэлмэришэдтэ зорюулагдаhан суглаан, митинг дээрэ тэдэнэртэ дурасхаалай бэлэг барюулдаг, сэрэгэйнгээ албанда аха заха нүхэдтөөл адли алба хэжэ, нангин уялгаяа үнэн сэхээр дүүргэжэ ерэхыень хүсэhэн юрөөлэй үгэнүүдые хэлэдэг ёhо заншалтайбди. «Хатуу тэмсэл соогуур мүндэлhэн манай арми» гэhэн уряа доро үдэшэнүүд хирэ-хирэ болоод лэ үнгэргэгдэдэг болоо. Эдэ үдэшэнүүдтэ гурбан үеын сэрэгшэд уулзажа, үнэн зүрхэнhөө хөөрэлдөөн болодог, сэрэгэй албанда ошохо залуушуулда захяа заабари үгтэдэг, мүнөө сэрэгэй албанда байhан сэрэгшэдтэй уулзалганууд үнгэргэгдэнэ.

Энээнhээ гадна заводой эдэбхитэд сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ажалшадай ажаhуудаг газарнуудта, «Орленок» гэжэ хүүгэдэй клубта үнгэргэнэ. Тинхэдэ үбэлэй үедэ заводой санын баазада «Ерээдүйн сэрэгшэ» гэhэн ханын газетэ гаргагдадаг. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулга үнгэргэхэ, эмхидхэхэ хэрэгтэ заводой үнинэй хүдэлмэришэд, пропагандистнууд М. П. Павлов, Г. Г. Жуков, Н. Р. Грыдин болон бусадай дүлэтэ үгэнүүд өөрынгөө hайн нүлөө үзүүлдэг гээшэ.

Заводой байгуулагдаhаар 50 жэлэй туршада манай коллективтэ уг залгамжалагшадай тоо олошороо. Тэдэнэй дундаhаа Калаганскитан, Кононенкэтэн, Павлуцкитан, Лекашёвтон, Батуевтан болон бусадые нэрлэмээр. Ажалай баян дүршэлтэй болоhон эдэнэр лэ заводто ажаллахаяа ерэhэн залуушуулые арюун замда hурган гаргаха, тэдэнэй дунда сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгын, интернациональна хани барисаанай хүдэлмэри ябуулхадамнай, өөhэдынгөө эсэгэ ёhоной hургаал, заабари үгэжэ ябана ха юм. Эдэнэрэй hургаал, заабарийн ашаар мүнөө завод дотор «Табан жэлые 3 жэл хахадта», «Табан жэлые дүрбэн жэлдэ» гэhэн уряа дэлгэрэнхэй. Игэжэ социалис мүрысөөнэй охиндо абтаhан заводой түрүүшүүлэй дунда ерэхэ жэлэй түсэбтэ даабари дүүргэжэ эхилэгшэдэй тоо hараhаа hарада олошоржо байнхай.

hүүлэй үедэ заводой ДОСААФ-ай эхин эмхи залуушуулай дунда сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгын, сэрэгэй-спортивна хүдэлмэринүүдые үнтэргэжэ байха асуудалда онсо анхаралаа хандуулна. Заводой спортсменүүд мүнөө сагаалса буудаха, волейбол, баскетбол, шатар, даам наадаха мүрысөөнүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Эдэ бүгэдэдэ заводой эдэбхитэд, дайнай, ажалай ветеранууд ехэ үүргэ, эдэбхи үүсхэл гаргана гэжэ сэхэ хэлэхэ хүсэлэнтэйб.

Н. НОРБОЕВ,
заводой түсэблэлгын-экономическа таhагай начальник.

...электронно-тоололгын техникые зохёон Советскэ Союз Венгри хоёр ашаг үрэ... тогтоонхой юм.
...байгша ондо Будапештдэ болоhон ...мышленна яармагай үедэ советскэ та...ирмаан компьютернууд мэргэжэлтэдые ...улhан байна.

МТИ—ТАСС-ай фото.

КОМПЛЕКСНО АРГААР

Нёдондо Алайрай совхозой түрүү механизатор коммунист М. В. Калинын хүтэлбэрилдэг хуряалгын комплексно отряд эрхим hайнаар хүдэлжэ гараа hэн. Комплексын механизаторнууд даалгагдаhан участогайнгаа таряа богонихон болзорто, hайн шанартайгаар хуряажа абаhан юм. Комбайнер бүхэниинь 8000 центнер ороохо таряа сохиhон байгаа.

Энэ жэл Михаил Васильевичай хүтэлбэрилдэг комплексын комбайнернууд тус тустаа 10000 центнер ороохо хуряаха гэhэн уялга абаад, оролдосотой hайнаар хүдэлжэ байна. Тэдэнэр сүүдхэдэ 18 час соо комбайнаа хүдэлгэнэ. Илангаяа комбайнернууд В. Г. Мункоев, Б. С. Билибин, С. Б. Бадмаев гэгшэд үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлнэ. Тарилгын гектар бүриhөө дунда зэргээр 19 центнер ороохон абтана.

ХҮРШЭНЭРЭЙ hОНИН

ҮНДЭР НЭРЭ ЗЭРГЭДЭ ХҮРТЭБЭ

Алайрай районой колхоз болон совхозуудай түрүүшүүлдэ, түрүү коллективүүдтэ үндэр нэрэ зэргэнүүд олгогдобо. Тиин 71 механизатор «Мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ», мал ажалай зургаан фермэ «Үйлэдбэриин үндэр соёлтой фермэ» таряан ажалай 16 бригада болон отделени «Газар тарялангай үндэр соёлтой коллектив» гэhэн, hүнэй гурбан фермэ коммунис ажалай гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдтэ хүртэбэ. Тинхэдэ 30 механизатор, 31 малшад «Арбан нэгэдэхи табан жэлэй ударник» гэhэн тэмдэгүүдээр шагнагдаба.

ТҮРҮҮШҮҮЛ ШАЛГАРБА

ВЛКСМ-эй Эрхүүгэй обком комсомол-залуушуулай фермэнүүдэй коллективүүдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүн гаргаба. Алайрай районой комсомол-залуушуулай хоёр фермэ социалис мүрысөөндэ илагшадай тоодо оролсобо. А. Ф. Кожевниковэй хүтэлбэрилдэг ВЛКСМ-эй XIX съездын нэрэмжэтэ фермэдэ нэгэдэхи, А. И. Протасовай хүтэлбэрилдэг «Идеал» совхозой Хүйтын комсомол-залуушуулай фермэдэ гурбадахи hуури олгогдоо. Эдэ фермын коллективүүд ВЛКСМ-эй ЦК-гай диплоомор, залуу басагадай уласхоорондын лагерьта амарха түлөөhэгүй путевкоор шагнагдаба.

С. ЕЛАЕВ.

Эрхүүгэй область.

...байгуулха талаар илангаяа үрэ түгэс хүдэлhэн байна. Мүнөөшье энэ хүдэлмэри үргэлжэлhөөр. Ленинградай Невскэ заводто бүтээгдэhэн носоолгын камерые машина бүтээгшэд тэрээн дээрэ тодхоо юм. Энэнь турбина бүхэниие үйлэдбэрилхэдэ 2,5 тонно эрхим шанартай булад алмаха арга олгоно.

Турбиные автомат аргаар хүтэлхэ түхеэрэлгэ— «Турбостат 6-Б» хамтын хүсөөр байгуулагдаhан юм. Баруунай фирмэнүүдэй иимэрхүү приборнуудта орходоо тэрэ hураггүй hайн шанартай. Тэрэниие хэрэглэхэдэ хангадаг хүдэлмэрилэгшэдэй тоое үсөөрүүлхэ арга олгодог, турбинанууд удаан саг соо ашаглагдадаг байна.

ЭЛЕКТРЫН ЭЛШЭ ХҮСӨӨР ХАНГАГДАНА

БЕРЛИН. ГДР-тэ түмэр замай үшөө хэдэн участок электрын элшэ хүсөөр хангагдаба. Берлинэй Шенефельд ба Грюнау гэжэ захын районуудай хоорондохи, Потсдам ба Вердер хотонуудай, Вустермарк болон Биркенвердер хотонуудай хоорондохи участогууд электрын элшэ хүсөөр хангагдажа эхилээ. Хабсаралтын бүхы хүдэлмэри болзор соогоо, зариманиинь болзорhоо урид дүүргэгдэhэн байна гэжэ ГДР-эй Транспортын министерствэhээ мэдээсээ.

Биркенвердер хото хүрэтэрхи участогые электрижүүлгэдэ онсо удха шанар олгогдоно. Юуб гэбэл, энэнь ГДР-эй гол порт Балтиин далай дээрэхи Росток хүрэтэрхи түмэр замые электрижүүлгын түрүүшын шата болоно бшуу.

УРГАСЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛ

БУХАРЕСТ. Румынида хуряалгын хүдэлмэри улам эршэдэнэ. Арад уездэ хүдөө ажахын үйлэдбэриин «Огорул» гэжэ нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд ургасын түлөө тэмсэлдэ түрүү hууриda гараба. Мүнөө жэлэй хуряалгын хүдэлмэриин үедэ шэниисын тарялангай гектар бүриhөө 78 центнер ороохо суглуулжа, орон дотороо эгээл эрхим дүн туйлаа юм. Ажахынуудай хүдэлмэрилэгшэд бусадшье ургамалнуудай үндэр баян ургаса туйлана. Жэшээнь, мүнөө жэлдэ тэдэнэр гектар бүриhөө 100 центнер кукуруза хуряагаа.

— Нэтэрүү шанга ажалай ашаар лэ энэ амжалта туйлагдаа ааб даа,— гэжэ кооперативай түрүүлэгшэ Д. Василеску тэмдэглэбэ.

РЕВОЛЮЦИИН ОЙН БАЯРАЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ГАВАНА. Мүнөө жэлэй эсэс тээшэ Кубын революциин 25 жэлэй ойн хүндэлэлдэ 60 мянганhаа дээшэ радиоприёмник үйлэдбэрилхэ гэhэн социалис уялгануудые ниислэлэй радиозаводой коллектив баталан абанхай. Социалис Кубын промышленностиин эгээл залуу hалбариин гол предприятиин хүдэлмэришэд продукциин шанарые дээшэлүүлхын түлөө хүдэлөө дэлгэрүүлхэ уряа гаргаhан байна.

Советскэ Союзтай ба СЭВ-эй бусад оронуудтай амжалтатай харилсаа холбоо бэелүүлдэг байhанай ашаар Кубын радиопромышленность орон доторхи хэрэглэмжые портативна транзисторнуудаар гүйсэд хангаhан хай.

(ТАСС).

ТАСС — АПН
ХИЛЫН СААНАhАА

...БСЭГҮҮДЫЕ ХУРЯАХЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛ

...неральна Ассамблейн 38-дахи сесси буу зэбсэгүүдые хуряалгын, эб найрамдалые хангалгын хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулха ёhотой.

Бүгэдэ ниитээрээ буу зэбсэгүүдээ хуряахын түлөө тэмсэхэ гээшэ бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронуудай гол зорилго болоно. Тэрээнгүйгөөр түби дэлхэй дээрэ бата эб найрамдал хангажа болохогүй гэжэ И. Ганди тэмдэглээ. Ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулжа, тэрэнэй нөөсэнүүдые хорооxo, удаань гүйсэд дүүрэнээр үгы хэхэ гээшэ энэ замда хэгдэhэн түрүүшын алхам болохо юм гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэл хадаа бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй хүдэлөөнэй шухалын шухала зорилгонуудай нэгэниинь болоно гэжэ Кипрэй президент С. Киприану бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй хүдэлөөнэй гэшүүн оронуудай Европодохи бүлэгэй үмэнэhөө үгэ хэлэхэдээ, онсолон заагаа. Буу зэбсэгүүдые хуряаха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые болюулха талаар шэглүүлэгдэhэн бүхы эб найрамдалта үүсхэлнүүдые дэмжэнэбди. Хельсинкидэхи зүблөөнэй Түгэсхэлэй акт дотор найруулагдаhан, hаяхан Мадридта болоhон уулзалга дээрэ хүгжөөгдэhэн эдэ зорилгонуудые, гол ёhонуудые баримталжа байhанаа баталнабди.

Никарагуагай национальна hэргэн хүгжэлтын правительствын хүтэлбэрилхы Советэй координатор Д. Ортега үгэ хэлэхэдээ, Карибска бассейндэ, Түбэй Америкэдэ американ империализмын үүдхэжэ байhан хархис ябуулганууд тухай хөөрэбэ.

Палестиные сүлөөлхэ эмхиhээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг адаглагша З. Л. Терази национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй үмэнэhөө үгэ абахадаа, эрхэ сүлөө болон бэсэ даахан байдал тээшэ эрмэлзэдэг арадуудые американ захиргаанай зэрлиг муухайгаар хашажа харшалжа байhан тухайнь дэлгэрэнгыгээр хэлээ.

Колониализмын, шэнэ түхэлэй колониализмын үлэгдэлнүүдтэй тэмсэлээ шангадхахые бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронуудай шиидэнхэй байhан тухай Ногоон хушуун гэдэг аралнуудай республикын президент А. Перейра, Вануату Республикын премьер-министр У. Лини мэдүүлбэ.

...ДАЙНАЙ АЮУЛЫЕ ЗАЙСУУЛАН САРАХА

...стриин ниислэл хотодо зарлагдаха байна.

27 ороной политическэ, гүрэнэй ба профсоюзай элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад, национальна болон уласхоорондын ехэ ехэ эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд заседанида хабаадаба. Европодохи, бүхы дэлхэй дээрэхи политическэ байдалай тон аюултай боложо байhыень үгэ хэлэгшэд hанаагаа зобонгёор тэмдэглэбэд. Хэрбээ энэ жэлэй декабрь hарада дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ шэнэ ядерна ракетэнүүдэй тараан тодхогдожо эхилээ hаань, оршон байдал бүри түгшүүрилтэй болохо байна.

...ВИСТО — ВАШИНГТОНДО

...hөө дэмжүүлхын тула Вашингтоной ехэ хүсэлэл оролдолгонуудые гаргажа байха үедэ тэрэ эндэ ерэбэ. Финляндиин нейтральна политика бэелүүлэн, Советскэ Союзтай хүршэ ёhоной, али алиндань ашатай туhатай худалдаа наймаанай-экономическа харилсаагаа хүгжөөжэ, эб найрамдал болон Европын арадуудай аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ талаар Совет ороной гаргадаг үүсхэлнүүдые дэмжэжэ байhанайнь түлөө Финляндида дураа гутажа байhанаа Сагаан байшан нюунагүй. Европын хойто хубида ядерна буу зэбсэггүй зоно байгуулха тухай дурадхалые бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар Хельсинкиин хүтэлбэрилэгшэдэй гаргаhан хүсэлэл оролдолгонууд захиргаанай дурыень гутаана.

ГЕРМАНИИН КОМПАРТИИН 15 ЖЭЛЭЙ ОЙ

ДЮССЕЛЬДОРФ. «Ракетэнүүдэй орондо хүдэлмэрээр хангагты!» — гэhэн уряатай транспарант Дюссельдорфын түбэй үйлсэнүүдэй нэгэндэхи байшангай нюур талые шэмэглэнэ. Германиин Коммунис партиин правлени эндэ байрладаг. ФРГ-гэй хүдэлмэришэн ангиин манлай, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй шухала отряд болохо Германиин Компартиин байгуулагдаhаар 15 жэлэй ой гүйсэбэ.

1968 оной сентябриин 25-да нюуса бэшэ Компартиин байгуулагдаhан ушар ФРГ-гэй политическэ ба социальна байдалда тон шухала үйлэ хэрэг болоhон байгаа. Урда тээхи 12 жэлэй турша соо коммунистнуудай ажал ябуулга нюуса байдалда үнгэрhэн юм. Канцлер К. Аденауэрэй (ХДС) правительство тэрэниие хорижорхёо hэн.

Германиин Коммунис парти хадаа Карл Маркс болон Фридрих Энгельсэй үндэhэ hууриень табиhан коммунистнуудай холбооной, революционно социал-демократиин, «Спартак» гэжэ холбооной ба Германиин Коммунис партиин — Карл Либкнехтын, Роза Люксембургын, Эрнст Тельманэй партиин уг залгамжалагша болоно.

Тэмсэлэйнгээ эхинhээ хойшо ГКП оронойнгоо политическэ ба социальна эгээл шухала асуудалнуудай дунда ябана. ФРГ-дэхи политическэ байдалда бага бэшэ үүргэ нүлөө үзүүлдэг олониитын хүдэлөөнүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадагша болонхой.

АМЕРИКАН - ХИТАД ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

ПЕКИН. Эндэ ерээд байhан США-гай оборонын министр Уайнбергер болон КНР-эй оборонын министр Чжан Айпин хөөрэлдөө хэбэ. «Хани ёhоной, халуун дулаан оршон байдалда үнгэрhэн хөөрэлдөөнэй үедэ хоёр талые hонирхуулhан асуудалнуудаар тэдэнэр hанамжануудаа халан абалсаhан байгаа» гэжэ Синьхуа агентство дамжуулна.

Америкын Эн-би-си гэдэг телекомпани нигэжэ мэдээсэнэ: «США-гай захиргаанай hанамжын ёhoор, Хитадай зэбсэгтэ хүсэнүүдые шэнэдхэн hэльбэлгэ, ороной экономикые бэхижүүлгэ американ аша туhада харюусана гэжэ Уайнбергер мэдүүлээ. Американ-хитад сэрэгэй холбоо барисаан юрэ американ технологи худалдажа абагшаhаа бүри схээр хүгжэхэ аргатай» гэжэ хөөрэлдөөнүүд элирхэйлэн гэршэлбэ.

УРАН ЗОХЁОЛШО БА ҮЕ САГ
БАГА НАhАНhАА ҮГТАЙЛ

Үни хада, үшөө hурагшал ябахадам, хүүгэдэй уран зохёолшод гээшэ онсо өөрсэ зон юм гэжэ хэнэйшьеб хэлэжэ байhые ухаанайнгаа үзүүртэ хадуугаа бэлэйб. Хожомынь тэдэнэй олонхитойнь танилсаад, яаралгүй ярилдаад байхадаа, үни хада дуулаhан үгынгөө үнэн зүбтэ яаха аргагүй этигээ hэм. Тиимэhээл уран зохёолшо Юрий Яковлев тухай хөөрэхэ хүсэлшье түрэжэ магадгүйл хэб. Тэрэнэй бэшэhэн номуудай, уран hайханай фильмүүдэй сценаринуудай, олон тоото пьесэнүүдэй геройнууд манай үхибүүдэй сэдьхэл зүрхэндэ мартагдашагүйгөөр оронхой гээ hаа, алдуу болохогүй. Ехэшүүлшье бэhал тэдэниень hайшаадаг гээшэ.

Үхибүүдэй ой ухаанда хандаhан зохёол ехэшүүлдэ зорюулжа бэшэгшэдэл адляар аад, нэгэ багахал үлүү hайнаар бэшэхэ ёhотой юм гэжэ хэлсэдэг гээшэ. Энэл «нэгэ багаха үлүү hайнаар» бэшэгдээ гэhэн ойлгосо Юрий Яковлевай прозодо сэхэ хабаатай юм. Тэрэнэй номуудай гол герой имагтал Сережа гү, али Таня бэшэ, харин тэдэнэй досоогоо, сэдьхэлдээ шэнгээhэн hайхан hанаата эрмэлзэл, хүн шэнжэнь, үнэн сэхэ ябадалынь мүн болодог. Ажабайдалай хүнгэн бэшэ замаар алхалхадаа, тэдээнhээ үнэн сэхэ нүхэдые олохонь бэрхэ байха гэжэ ама алдахат. Сэхэнь хэлэхэдэ, Юрий Яковлевай номуудай хуудаhанууд дээрэ элдэб олон, элдэб абари зантай хүбүүд ба басагад хуби заягаа hунган шэлэжэ, эдир уншагшадаа хойноо дахуулан, гэрэймнай богоhохоо эхилдэг асари уужам дэлхэй руу ошоhон байха. hайхан, атаархамаар лэ хуби заяан гээшэл!

—«Хүүгэдэй» гүүлэхэ дурагүй, иимэ нэрэhээ эшэдэг уран зохёолшод бии юм,— гэжэ нэгэтэ Юрий Яковлев намда хэлээ hэн. —Харин би энэ нэрээрээ омогорходогби. Хүүгэдэй абари зан, наада, үгэ хүүр шагнажа, хаража байхадаа, үглөөдэр ажабайдалай замда гараха ехэ хүнэй шэнжэ түхэлые таниха гэжэ оролдодог, бэдэрдэг заншалтайб. Юуб гэхэдэ, хүн бүхэн гээшэмнай бага наhанhаал эхилдэг ха юм. Али нэгэ хүнэй багадаа ямаршые ойлгожо ядахаар байдаг. Сэхын хэлэхэдэ, би тиимэ хүнүүдтэ ехэшье дуратай бэшэб. Ёhотой хүн бүхэн ажабайдалайнгаа hүүлшын үдэр хүрэтэр бага наhанайнгаа үгэhэн, үлөөhэн үнэтэ нөөсые хадаглажа ябаха зэргэтэй гээд тоологшоб. Үнэхөөрөөшье, хүнэй эгээл сэбэр, сэхэ, дабтагдашагүй онсо өөрсэ шэнжэнь бэhал бага наhантайнь сэхэ холбоотой бшуу. Хожом олдоhон сэсэн бодолынь, hонор ухаанийнь мэдэрэлэйнь гүн, уялгада үнэн сэхэ байлгань, бусадшье hайн hайхан талануудынь ойроо хүртэшэгүй бага наhанай мүнөөхи нөөсэтэй хээээшье зүришэлдэдэггүй гэжэ мэдээжэ.

Зүб даа, бидэ барандаа бага наhанhаа үгтэй зон гээшэбди. Ехэ болохо тумаа энээнээ мартадаг гуримнайл тон харамтай байдаг. Хэрбээ бага наhаяа мартахаяа hанабал, гэнтэ мэдээ ороhондол боложо, үхибүүдэй хоёр-гурбан hайншаг шанартай ном уншажархёо hаа, үни хада үнгэрhэн үе сагай түрэл амяар анхилжа, бүхы дэлхэй үнгэ зүhээ хубилган яншама дүтөөр, гоё hайханаар харагдажаш магадгүйл.

Юрий Яковлев Ленинградта, Нева мүрэнэй түүлган сэнхир долгидой миралдаан доро үдэhэн намтартай. Хожомынь энэл хотоhоо фронт зорижо мордоо hэн... Рядовой, зенитчик Москва шадарай үбэлэй ута hүнинүүдые тэрэ мартаха аал? Ниислэл хотоео хамгаалагшадай зэргэдэ эдир хүбүүн дабшаал... Окоп соо hуугаад, саhан сагаан дайдые манан хаража hуухадаа, Юрий Яковлев бээрэhэн уралнуудаарва түрүүшынгээ шүлэгүүдэй мүрнүүдые аман соогоо шэбшэгшэ бэлэй. Удангүй тэдэл шүлэгүүдынь фронтын «Тревога» гэжэ газетэдэ толилогдоо юм.

Дайнай ута зам дабажа гарамсаараа, борохон шинелээ мүрhөө hалгаангүй, сэб сэхэ Тверской бульвар, М. Горькиин нэрэмжэтэ Литературна институт ерээ hэн. Тиихэдээшье дариин үнэрөөр анхилhан шүлэгүүдээ бэшэжэл үргэлжэлөө. Үшөө hуража ябахадань, «Манай адрес», «Манай полкдо» гэhэн шүлэгүүдэй түрүүшынь согсолборинууд барлагдан гараа юм. Юун тухай эдир Юрий Яковлев бэшэдэг байгааб? Эндэ асуудалшье табиhанай үлүү ха. Дайн тухай, дайшалхы нүхэд тухайгаа, хараhан үзэhэн тухайгаал домоглоо hааб даа! Энэл үедэ залуу поэт Эхэ оронойнгоо бүхы хизаар нютагуудаар (хармаандаа журналистын блокнодтой зайдаг) хожом бэшэхэ номуудайнгаа найдамтай үндэhэн болохо материалнуудые нөөсэлэн суглуулдаг hэн.

1960 ондо «Хүбүүдүүд» гэжэ станци» гэhэн түрүүшын рассказаа хэблүүлбэ. Тэрэл саrhаа хойшо зохёохы хэшээл оролдолгодонь прозо гол hуури эзэлдэг болоо бшуу. Дайнай дүлэндэ шэрбүүлhэн бага наhан тэрэнэй шэнэ номуудай хуудаhанууд cooho уншагшадта уряал үгөөр хандадаг hэн. Ямарнууд байгааб тэрэ холын дүшэн нэгэ —дүшэн табан онуудай эдирхэн хүбүүд ба басагад? Эхэ, эсэгын энхэрэл мартаhан, хооhо нойтоор ябадаг, ара тылдэ ажал хэжэ бэhал тэмсэлээ эрхилдэг ямаршье хүшэр хүндэ замые дабажа, илажа гараха хүсэлөөр түгэс — иимэл hэн тэрэ үеын эдиршүүл! Тэрэ үедэ сүг алба хэдэг нүхэртэнь дайсанай дабхар хүреэ соо байhан Ленинградhаа ерэhэн нэгэ бэшэг Юрий Яковлевай ой ухаанда саг үргэлжэ ородог hэн. Арба наhатай басаган абадаа эрэлхэгээр нигэжэ мэдээсээ бшуу: «Нам тухай hанаагаа зобохо юумэн үгы. hургуулидахи хэрэгүүдни бараг hайн...». Басагахан үнэн сэхэл бшэhэн байгаа ааб даа. «Магадгүй эрхим «hайн» гэhэн сэгнэлтэнүүдынь тэрэ мянга юhэн зуун дүшэн хоёр онойнь табель соо аржылдажаш болоо». Үнэхөөрөөшье, дайнай халуун дүлэ дабажа гараhан, эдиршүүл бэhал адли сэрэгшэд, Илалтын сэрэгшэд ха юм!

— Дайнай түлэг боложо байхада, айжа hүрдэhэн шубуудшье ондоо түби дэлхэй руу ниидэн арилжа, хожомоо хэзээшье иишэ бусажа ерэхэгүй шэнгеэр hанагдадаг бэлэй,— гэжэ мүнөө уран зохеолшо хөөрэнэ. — Теэд шубууд ошон ошоогүй, талын ногоон хагдаран хагдараагүй, гол мүрэнүүднай хатан хосороогүй. Хэрбээ халдан ерэhэн дайсаниие шагаажа шагаажа буудажархёод, шагнаархан байхадаш, сэдьхэлшни гашуудалаар дүүрэхэдэл гэхэ. Юуб гэхэдэ, дайсаншни бэhал хүн ха юм. Харин мүнөө намарай хонжэндэ ой соо ороод ябахадаа, тиигээд шагнаархан байхалши: Зүрхэнэйш нэгэ жэгдээр сохилхонь элихэнээр соностохол... Тиибэшье, бидэ үнгэрhэн дайе мартаха ямаршье эрхэгүйбди. Тэрээнhээ аймшагтай юумэн үгы. Мартаха гээшэ ой ухаагаа жонхо жэбэдэ эдюулhэнтэй тон адли гэжэ баталан хэлэхэ байнаб. Тиимэhээл би дайн тухай, хоёр нюдөөрөө хараhан дайн тухайгаа хододоо бэшэхэб. Он жэлнүүдэй ошожол байгаашье hаа, зүрхэнэйм тэрэ шарха эдэгэнэгүй ха юм, яахабши...

«Эндэ батарея байгаа», «Дайнай дурасхаал», «Уржэдэр дайн болоо бэшэ hэн гү?» гэhэн номуудынь ираад үзэгты, дариин үнэр анхилхал, ухэр буугай дуунай сууряан шэхэндэмнай зэдэлхэл. Зүгөөр Юрий Яковлев гансал үнгэрhэн үе саг тухай бэшэдэг гээ hаа, алдуу болохо. Тэрэнэй hанаа үнөөе мүнөөдэрэй байдал, мүнөөдэрэй hурагшад — үглөөдэр ехэ замдаа шалжэн орохо эдиршүүл бэhал зобоодог юм. Тиимэhээ hүүлшынгээ номууд соо тэдэнэй ерээдүйдэ шэлэн hунгаха ажабайдалайнь замууд тухай, илангаяа hонирхолтойгооршье, зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмөөршье бэшэдэг гээшэ.

Юрий Яковлев ехэнхи сагаа городто бэшэ, тэрэнэй газва тээ үнгэргэдэг юм. Тэндэ агаарыньшье hайхан, бэшэхэдэшье хүнгэн шэнги. Москвада байхада шууятай, тэбдэлгэ, тухашарал амар заяа үзүүлхэгүй, телефон уншарагтайгаар ханхинаад hалахагүй. Дача дээрэнь дүрбэн хүлтэ хани нүхэдынь — табан нохой, хоёр миисгэй амидардаг. Иимэ хүршэнэртэй саг үргэлжэ харилсаха гээшэ хайшаа юм? Хашартай болодоггүй ха гү? Уран зохёолшо миhэржэ: «Юрэдөө, эрхим hайнаар бэе бэеэ тэсээд байгшабди, заримдаа бага сага хёмороон гараа юумэ ааб даа», — гэжэ харюусана. Тэрэнэй рассказуудые уншахадаа, элдэб амитадта — нохойнуудта, миисгэйнүүдтэ, илангаяа моридто дуратайень абаhаар ойлгохоор.

— Амитадта дуратай үүн заабол үхибүүдтэ мээхэй байдаг гэжэ би бата этигэнхэйб, — уран зохёолшо нигэжэ мэдэрнэ.

Үнэхөөрөөшье, тэрэнэй рассказууд cooho ганса нохойнуудые бэшэ, харин Хамархан гэжэ нэрэтэй носорогые, циркhээ тэрьелhэн бегемодые, хатарша моришье, эрээн гадартай Семен гэжэ суурхаhан миисгэйе олохо байхат. «Ехэл үнэн нүхэд гээшэ даа», — гэжэ уран зохёолшо намда хөөрэнэ. Тэдэниие имагтал эрхэлүүлээд, эдеэлүүлээд шэхэнэйнь арада маажахадаад байха бэшэ, харин хани нүхэсэлдэ hургаха шухала. Хожомынь тэрэя мэдэрэлынь өөhэдтэнь туhалха, өөhэдыень аршалан хамгаалхал. Юрий Яковлевай прозын хуудаhа нээхэдээ, эдир уншагша бүхэн асари ехэ, гоё hайхан дэлхэйн үүдэ тайлажа ороно гээ hаам, тон зүбтэй байха даа.

hүүлэй үедэ уран зохёолшо илангаяа эршэмтэйгээр хүдэлнэ. Тон hаядаа барлагдан гараhан зохёол бүтээлнүүдыень нэрлэхэ болоо hаа, бага наhанай үхибүүдтэ зорюулhан совет арми тухай «Долоон сэрэгхэн» гэhэн шүлэглэмэл домогыень нэн түрүүн дурдалтай. Тэрээн соо Эхэ ороондоо үнэн сэхэ байлга, сэрэгшэдэй хүнгэн бэшэ хуби заяан, ниигүүлэсхы сэдьхэл тухай хэлэгдэнэ. Мүн «Зимородок» гэжэ пьесэ, «Иван Виллис» гэhэн туужа уншагшадайнгаа анхаралда дурадханхай.

Эдир уншагша гээшэ бүхы юумые мэдэжэ абаха хүсэлдөө илангаяа хомхой юм. Уншаhан ном бүхэн cooho нэгэл hонин юумэ оложо, сэдьхэлээ ханаадаг шуу. Тиимэл хомхой сэдьхэлтэй уншагшые Юрий Яковлевай прозо урдань хүлеэнэ гэжэ hанахадаа, баясангүй байхын аргагүй.

Михаил КОРОТКОВ,
АПН-эй корр.

Алас Дурнада далита ракетэнүүдые тодхохо гэhэн Вашингтоной түсэбүүдые Японой аралнуудай хүн зон эрид буруушаана. «Японие ядерна дайнай талмай болгохогүйбди» гэhэн уряа доро Токиодо 6 мянган хүнэй хабаадалгатай олониитын жагсаал болобо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Токиодо ажаhуугшад жагсаалай болохо талмай тээшэ ошожо ябана.

Киодо—ТАСС-ай фото.

Дүлэтэ жэлнүүдэй баатарнууд

ҮЛЬГЭР МЭТЭ АЖАБАЙДАЛ

Хорёод онуудта Оһын талаар таража һууһан буряад зон большевик Башуугай дайшалхы намтарые аша гушанартаа үльгэр жэшээ болгон дамжуулһан байдаг. Мүн лэ тэрэ жэлнүүдтэ һайхан сэдхэлтэй, эрэлхэг зоригтой партизан Башуугай солые дуулаһан дуунууд, хаа хаанагүй тараһан юм. Энэ хадаа элитэ буряад революционер Василий Николаевич Баранников тухай арад зон домоглон хэлэдэг байгаа бшуу.

Василий Баранников 1883 оной нажар дунда шадалтай тараашан айлай бүлэдэ түрэһэн намтартай. Түрэлхиин хурса хүбүүн эрдэм номдо һураха айхабтар ехэ хүсэлтэй бэлэй. Тоонто нютаг Хохорскдонь эхин һургуулиые үтышэ һаа, Вася үзэг бэшэг шудалха хэрэгтэ өөр-төө найдаха баатай болоо агша һэн. 1904 ондо тэрэ Байгал шадарай түмэр замай барилгада хүдэлхөөр ошоо. Удангүй ородой түрүүшын революцини улаан дүлөөр собхижо, Шэтын революционно комитедэй ударидалга доро Сибириин түмэр замшадые бүгэдөөрөө хаанта засагта эсэргүүсэлгын тэмсэлдэ бодоо һэн. Нүхэдэйнгөө дунда Башуу гэжэ нэрлэгдэһэн Василий Баранников революционно хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, оюун бодолоо хурсадхан дэгжэһэн байна. Түрэл Хохорскдоо бусажа ерэхэдээ, Василий нютагайнгаа нюдарган баяшуултай эбсэшэгүй тэмсэл хүдэлжэ, суута революционер П. Балтахиновтай суг шэнэ засагые тогтоон байгуулха түүхэтэ хэрэгтэ хам оролсоо бэлэй. Имагтал Павел Балтахиновай зууршалгаар Василий Николаевич Эрхүүгэй губерниин Соведүүдэй съездын делегадаар һунгагдаһан юм. Тус съезд дээрэ Баранников большевигүүдэй тала барилсажа, эсернүүд болон меньшевигүүдтэй политическэ тэмсэл эршэмтэйгээр ябуулаһан байна.

Съездын үнгэрһэн удаа, В. Баранников Боохоной хушуунай газар таряалангай управын түрүүлэгшөөр томилогдоо. Энэ харюусалгатай тушаалда байха үедөө Василий Николаевич [illegible] Павел Балтахиновые [illegible] түрмэһөө абаралаһан габьяатай юм. Хархис Колчагай хара үзэрһэй [illegible] үедэ эрэлхэг зоригтой Василий Баранников марксис үзэл бодолые нэбтэрүүлһэн удхатай номуудые [illegible] хүдэлмэри ябуулһан байна. 1919 ондо тэрэ Боохон нютагта РКП(б)-гэй подпольно коммунистическэ бүлэг байгуулалсаа. Хойто нажарынь Хохорскдо партиин бүлэг эмхидхэжэ, түүнэй бүрэлдэхүүндэ һунгагдаа. И. Дамбинов, Т. Матуров, П. Баранников түрүүтэй партиин [illegible] 8 хүн тус ячейкэдэ оролсоһон байгаа. 1920 оной намар болотор ячейкын гэшүүдэй тоодо 40 большевик, гадна партиина бэшэ хэдэн арбаад хүн оролсоо һэн.

Тэрэл үедэ Эрхүүгэй губерниин хэдэн нютагай нюдарган баяшуул эбээ нэгэдэжэ, буһалгаа үүдхэһэн байгаа. Совет засагта эсэргүүсэгшэдэй хорото ябуулгануудые усадхаха хэрэгтэ партиин бүлэгэйхид В. Баранниковай ударидалга доро эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

1921 ондо суута революционер Павел Балтахинов Донскоин отрядай дээрмэшэдтэ [illegible] алуулаа һэн. [illegible] В. Баранников 80 сэрэгшэдые ударидан, [illegible] ороһон юм. [illegible] большевик Башуу [illegible] суута хуудаһануудые саашань һэхэжэ харахада, бүри һонирхолтой. Граждан дайнай үедэ большевик Башуугай отрядта ябалсажа, эрэлхэг зоригтой командиртала ехэтэ нүхэсэдэг байһан тухайгаа КПСС-эй ветеран, тусхайта пенсионер Е. И. Нефедьев 1972 ондо «Сельская жизнь» газетэдэ домоглон бэшээ һэн. Мүн тиигэжэ Буряадай КПСС-эй обкомой партиин архивай материалнуудые абажа харахадашье, Василий Баранниковай тэрэ сагай түүхэтэ үйлэ хэрэгүүд тухай тодорхойгоор хэлэгдэһэн байдаг. 1923 онһоо 1930-аад он болотор Боохоной, Түнхэнэй, Хориин аймагуудай арадай депутадуудай гүйсэдхэхы комитедүүдэй түрүүлэгшөөр [illegible] хүдэлһэн тушаа материалнууд архивта хадагалаатай байдаг.

...Тэдэ жэлнүүдтэ Василий Баранников хүндөөр үбшэлжэ захалһан байгаа. [illegible] 1928 онһоо 1931 болотор В. Баранников Түнхэнэй аймагай арадай депутадуудай гүйсэдхэхы комитедэй түрүүлэгшөөр [illegible]

Башуу ахайн зугаада
башарнабди.
Башарбал, барандаа
зугаалнабди...

Василий Баранниковай дайшалхы намтар [illegible] үсэр Василий Николаевич Буряад-Монголой АССР-эй газар таряалангай комиссиин түрүүлэгшээр дэбжүүлэгдэһэн байгаа. 1931 ондо бэлигтэй хүтэлбэрилэгшэ Хориин аймагай ажалшадай депутадуудай гүйсэдхэхы комитедэй түрүүлэгшээр һунгагдаа һэн.

[illegible] Агууехэ дайнда эрэлхэг зоригтойгоор хабаадалсаһан Иннокентий Баранников гүрэн түрын үндэр шагнал хайрануудта хүртэһэн байха. Педагогическа эрдэмэй доктор, профессор, элитэ совет эрдэмтэн болоһон Иннокентий Васильевич Баранников мүнөө Москва хотодо, СССР-эй педагогическа эрдэмэй академидэ хүдэлдэг юм.

Василий Николаевичай [illegible] эрдэмэй доктор болоһон. Тэрэ хадаа СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай ниитын эрдэмэй институдай ахалагша научна сотрудник Елизавета Васильевна Баранникова мүн. [illegible] «Ажабайдалаа ульгэр домогто хэлсэлнэйнэ» [illegible] тэдэнэй ашанар [illegible] юм...

Оюун бэлигтэ пропагандист, шадамар бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ, эдэбхитэй ниитын ажал ябуулагша Василий Николаевич Баранниковай ажалайнь, ажабайдалайнь намтар тухай тобшохоно [illegible] зоригтой дүлэтэ революционерэй намтараар ургажа ябаа залуу үетэндэ үльгэр жэшээ болохо гэбэлгэ [illegible] дамжагдаха юм.

Н. ЕГУНОВ.
1927 онһоо КПСС-эй гэшүүн, түүхын эрдэмэй доктор, Буряадай АССР-эй наукануудай габьяата ажал ябуулагша, Буряадай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай профессор.

АРАДАЙ УРАН БЭЛИГТЭНЭЙ ҺАЙНДЭР

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаһан Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан уран һайханай бүлгэмүүдэй бүхэсоюзна харалга эхилхэнь. Тус харалга 1983 оной октябрьһаа 1985 оной май болотор үнгэргэгдэхэ байна.

— Арадай уран бэлигтэнэй фестиваль хадаа совет хүнүүдэй оюун ухаан бодолой урган хүгжэлтэ тухайда партиин хандуулдаг анхарал оролдолгын шэнэ гэршэ жэшээ болоно, — гэжэ Харалгын эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ, ВЦСПС-эй секретарь Л. Землянникова ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ. — Тэрэнэй зорилгонууд тон харюусалгатай, шухала удха шанартай байна. Арадай уран бэлигые саашадань хүгжөөлгын, СССР-эй арадуудай соёлой холбоо барисаае бэхижүүлгын һүлдэ тэмдэг доро энэ харалгые үзэл сурталай-уран һайханай үндэр хэмжээндэ үнгэргэхэ гээшэ эдэ зорилгонуудай гол шухалань болоно. Партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй табиһан ажалшадые үзэл сурталай-политическэ, ажалай, сэрэгэй-патриотическа ба гоё һайханиие ойлгодогоор хүмүүжүүлгэдэ, социально-экономическа зорилгонуудые бэелүүлгэдэ тэдэниие элсүүлэн хабаадуулгада уран һайханай искусствын асари ехэ арга боломжонуудые үргэнөөр хэрэглэхэ ёһотойбди.

Харалгын программа үргэн ехэ, элдэб янзын юм. Уран һайханай бүлгэмүүд ажалшадай урда тоосохо, дуу хүгжэмэй жэл бүриин заншалта һайндэрнүүд, ажалай ба соёлой эстафетэнүүд, искусствын элдэб зүйлнүүдээр конкурснууд үнгэргэгдэхэ байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн тухай дуунуудай, эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ зорюулагдаһан зохёолнуудай фестиваль, Илалтын 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ тусхай мэргэжэлгүй композиторнуудай ба поэдүүдэй эрхим дуу зохёохо конкурс үнгэргэгдэхэ. 1985 оной апрель—май һаранuудта районно түбүүдтэ, хото городуудта харалгын дүнгүүд соглогдохо. Эрхим түрүү коллективүүд болон гүйсэдхэгшэд областьнуудай, хизаарнуудай түбүүдтэ, автономито ба союзна республикануудай ниислэл хотонуудта Илалтын 40 жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ хабаадаха эрхэдэ хүртэхэ байна.

Тусхай мэргэжэлгүй урашуулай бүтээһэн уран зурагай искусствын зохёолнуудай бүхэсоюзна выставкэнүүд, фото болон кинодо дуратайшуулай зохёолнуудай харалганууд 1985 оной түрүүшын хахадта Москвада эмхидхэгдэхээр шиидхэгдээ. Үхибүүдэй уран бэлигтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Үхибүүд «Эб найрамдал хододоо мандажа байг лэ!» гэһэн уряа доро эмхидхэгдэһэн уран зурагай конкурсдо хабаадахаар уригдана. Номой, театрай ба хүгжэмэй бүхэсоюзна долоон хоногууд, пионерэй ба комсомолой дуунуудай харалганууд үнгэргэгдэхэ.

—Харалгын үедэ уран һайханай зохёохы интеллигенцитэй заншалта холбоо барисаан улам хүгжөөгдэхэ, хүдөө нютагуудта, Совет Армиин сэрэгшэдэй дунда, бүхэсоюзна габшагай барилганууд дээрэ соёлой-шефскэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаха байна, — гэжэ Л. Землянникова тэмдэглэбэ. — —Ушарынь гэхэдэ, олониитын уран бэлигые хүгжөөлгэ хадаа ажабайдалай совет түхэл шэнжын таһаршагүй хубинь болоно.

КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленум дээрэ совет хүнүүдэй оюун ухаан бодолые баяжуулгын асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулагдаа. Уран һайханай бүлгэмүүдэй мэргэжэл шадабариие хүгжөөхэ тухай, соёлой баялигуудта олониитые элсүүлэн хабаадуулха тухай саг үргэлжэ анхаралаа хандуулха шухала гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

Уран һайханай бүлгэмдэ хабаадахадаа, хүнүүд уран бэлигээ, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэһээ гадна, бүри һайнаар хүдэлхэ, һураха урма зоригоор, хүсэл эрмэлзэлээр бадардаг байна гэжэ дүй дүршэл элирхэйлэн харуулна. Уран һайханай эдэбхитэдэй хахадһаа үлүү хубинь габшагай ажалайнгаа түлөө шагналнуудта хүртэгшэд, коммунис ажалай ударнигууд, «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэгтэ хүртэгшэд байдаг гээшэ. «Аялга дуун ажаллахада, ажаһуухадамнай туһална» гэһэн жэгүүртэ үгэнүүд энээниие юунһээшье үлүүгээр элирхэйлэн батална бэшэ гү? Мүнөө үйлэдбэри дээрэ хүдэлдэг хүнүүдэй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ гэһэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй байдагынь хэниие гайхуулхагүйл. Ажалай түрүүшүүл материальна үнэтэ баялигуудые байгуулха, зуураа, оюун ухаан бодолоо улам баяжуулдаг байха юм.

Эдэ бүгэдэ арад зоной айхабтар бэлиг шадабари ехэтэй байһыень элирхэйлэн харуулна. Имагтал фестивальнууд, конкурснууд, харалганууд тэдэнэй дундаһаа онсо шалгарагшадые элирүүлхэ бшуу. Бидэ тэдэниие һайнаар эмхидхэн үнгэргэдэг заншалтайбди. Ажалшадай уран һайханай бүлгэмүүдэй бүхэсоюзна түрүүшын фестивальда 15 миллион хүнэй хабаадаһыень һануулхада һонирхолтой. Энэ харалгада 29 миллионһоо дээшэ хүн хабаадахаар хүлеэгдэнэ. Хүн зоной уран бэлигэй ургалта мүнөө үедэ уран һайханай бүлгэмые хүгжөөлгын онсо шэнжэнүүдэй нэгэниинь болохо юм. Эгээл нимэһээ арадай уран һайханай коллективүүдэй олохон ушарта академическэ сценэ дээрэ бэлиг шадабаряа харуулдаг байһаниинь гайхалтайшье бэшэ. Уран бэлигээ, мэргэжэл шадабаряа шалгахадаа, арадай коллективүүд ороной театральна карта дээрэ сагаан толбонуудые усадхахадамнай туһалха байна. Гол шухала юумэниинь юуб гэхэдэ, уран һайханай искусство шэнэ бэлигтэниие элирүүлдэг, олониитын мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлдэг байна. Мүнөө манай орон дотор 3 мянга гаран арадай театр хүдэлнэ.

Манай амжалтанууд арсашагүй ехэ, гэбэшье эдэ бүгэдэ дутуу дундануудаа далдалан нюуха эрхэнүүдые бидэнэртэ үгэнэгүй. Жэшээнь, уран һайханай бүлгэмүүдэй зарим эмхидхэлшэд ажалшадай уран һайханай бүлгэмүүд хадаа һайн дуранай эмхидхэл гээшэ гэжэ мартажархёод, удаан болзороор гастрольдо ябадаг байха юм. Тиигэжэ уран һайханай бүлгэмүүдэ мэргэжэлтэ искусствын замда гаргажархина бшуу. Зарим газарта хүдэлмэриин үедэ репетици хэхэ, айхабтар үнэтэй хубсаһа хунар болон шэмэглэлнүүдые захиха ушар үзэгдэдэг байна. Ажабайдалайнгаа гол хэрэг — ажал, һуралсал тухайдаа мартангүй, искусствада хабаадалгаараа өөрынгөө, нүхэдэйнгөө оюун ухаан бодолые баяжуулдаг байһаарта уран һайханай бүлгэмүүд хүсэтэйл.

Уран һайханай бүлгэмые хүгжөөхэ тухай оролдолго хадаа хүнэй дүрбэн тэгшээр хүмүүжүүлэн хүгжөөхэ тухай анхарал болоно. Шэнэ хүниие хүмүүжүүлгэ — партиин программна зорилгые бэелүүлхэ харгы замуудай нэгэниинь болоно гэжэ Л. Землянникова хэлээ. Болохоёо байгаа харалгын арадай уран бэлигые саашадань һалбаруулан хүгжөөхэ, шэнэ нэрэнүүдые, шэнэ коллективүүдые нээхэ, гол шухала юумэниинь юуб гэхэдэ, манай ажабайдалые улам баян дэлгэр, һонирхолтой хүхюун, үзэсхэлэн һайхан болгохо байһаниинь дамжаггүй.

(ТАСС).

Жэл бүри зунай һайхан сагта Дээдэ-Онгостойн этнографическа музейдэ арадай аман зохёолой заншалта һайндэр үнгэрдэг гээшэ. Уран һайханай бүхэсоюзна харалгануудта оло дахин илажа гараһан Бага-Куналейн шэмээшэгүүдэй хоор энэ һайндэртэ эдэбхитэйгээр хабаададаг юм.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

ЭРДЭМТЭД ЗҮБШЭХЭНЬ

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай таһагай, Зүүн-Сибириин соёлой институдай, Буряадай багшанарай институдай хэлэ, бэшэг шэнжэлдэг бүлэг эрдэмтэд Горно-Алтайск мордобо. Тэдэнэр Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй арадуудай аман зохёолдо хабаатай асуудалнуудта зорюулагдаһан Бүхэсоюзна конференцидэ хабаадалсаха юм. СССР-эй Наукануудай Академиин Арадай аман зохёолой талаар научна совет, Горькиин нэрэмжэтэ Дэлхэйн литературын институт, СССР-эй АН-ай Сибириин отделениин түүхын, хэлэ, бэшэгэй болон философиин институт, мүн Горно-Алтайн түүхын, хэлэ, бэшэгэй болон литературын институт тус конференци эмхидхэбэ. Буряадай эрдэмтэд Сибириин арадуудай аман зохёол тухай элидхэлнүүдые хэхэ, Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй арадуудай аман зохёолой жаран боти ном хэблэлдэ бэлэдхэлгэдэ хамаатай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ болоно.

Б. ЦЫРЕНОВА.

ГАБШАГАЙ ОТРЯД ЕРЭБЭ

Москва, Ленинград, Казахстан, Дагестан, Архангельск, Удмурти, Свердловско болон оронойимнай бусад республика, областьнуудай, хото городуудай 79 басаганһаа бүридэһэн ВЛКСМ-эй ЦК-гай габшагай отряд Улаан-Үдэ хотын трикотаж гадар хубсаһанай фабрикада хүдэлхэсэ һаяхан ерэбэ.

Баяр ёһололой оршон байдалда угтамжа боложо, митинг үнгэргэгдөө. ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь А. Козлов үгэ хэлэхэдээ, республикынгаа промышленна предприятинууд, тэндэ хүдэлдэг комсомол-залуушуул тухай хөөрөөд, габшагай отрядай гэшүүдтэ эрхим амжалта туйлахыень хүсэбэ. Удаань фабрикын директор А. Д. Тармаев, ВЛКСМ-эй Октябрьска райкомой нэгэдэхи секретарь В. Бутуханов, оёдолой цехэй комсорг Г. Будажапова гэгшэд предприятиингаа түүхэ ажал хэрэгүүд, урдахи хараа зорилгонууд тухай хөөрэжэ, Буряад ороной газар дээрэ ажалай үндэр бүтээсэ харуулхыень уряалаа.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай габшагай отрядай коммунистнууд, комсомолшууд трикотаж гадар хубсаһанай фабрикын ажал хэрэгые һэргээлтэдэ туһа хүргэхэ, оронойнгоо нэхэлгын промышленностиин эрхим предприятинуудта олоһон баян дүй дүршэлөө хубаалдалсаха, үйлэдбэриин түрүү онол аргануудые нэбтэрүүлхэ юм гэжэ отрядай комиссар, ВЛКСМ-эй XIX съездын делегат Г. Кузнецова мэдүүлһэн байна.

Х. СОКТОЕВ.

ТОБШОХОНООР...

БАРИЛДААН. Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар «Динамо» бүлгэмэй Россин соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Калининградта боложо, РСФСР-эй 12 область, хизаар болон автономито республикын түлөөлэгшэд хабаадаһан байгаа.

Сэхыень хэлэхэдэ, манай республикын «Динамо» бүлгэмэй түлөөлэгшэд эндэ бүхы арга хабаяа харуулжа шадаагүй гээд тэмдэглэлтэй. Спортын мастерта кандидат Валерий Сухеев эгээл хүнгэн шэгнүүртэн сооһоо хоёрдохи һуури эзэлжэ, мүнгэн медаляар шагнагдаба. Спортын мастернууд Б. Дашибальжиров, В. Актинов, Э. Ивахинов гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө шэгнүүрнүүдтэ дүрбэдэхи һуурида гараһан байха юм.

ҺУР ХАРБАЛГА. «Труд» бүлгэмэй Россин соведэй мүрысөөн Тульска областиин Донской хотодо болобо. Улаан-Үдын прибор бүтээлгын нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэ, спортын мастер Ирина Лукашевич М-2 упражненеэр харбахадаа, 2427 очко тудажа, Россоведэй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө. Энэнь бэлигтэй бэрхэ харбагшын ээлжээтэ амжалта болоно.

Эрэшүүлэй дунда илангаяа шанга тэмсэл болобо. «Труд» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй тренер, уласхоорондын классай спортын мастер Бадмажаб Цыбиков түрүүшын үдэрһөө хойшо хёрхо мэргэнээр харбажа, урагшаа гараһан аад, һүүлшэг тээшээ Челябинска областиин түлөөлэгшэ— спортын залуу мастер Сергей Верховтэ хүсэгдэшэһэн байха юм. Тиигэжэ илагшаһаа оройдоол 2 очкогоор гартажа, мүнгэн медаляар шагнагдаа.

Б. Шойжилцыренов, В. Дарханов гэгшэд 4—5-дахи һууринуудта гараба.

Мүнөө манай «Труд» бүлгэмэй мэргэшүүл Дагестанай АССР-эй Избербаш хотодо Түбэй соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадажа байна.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. СССР-эй Хүнгэн атлетикын управлениин шиидхэбэреэр Буряадай багшанарай институдай студент, уласхоорондын классай спортын мастер А. Костецкий 1984 оной XXIII Олимпиин наадануудта хабаадаха СССР-эй суглуулагдамал командада кандидадаар абтаба.

• • •

Туркмениин ССР-эй «Захмет» гэжэ спортын бүлгэмэй шанда хүртэхын түлөө хүнгэн атлетикын олон зүйлөөр бүхэсоюзна заншалта мүрысөөн Чарджоу хотодо болобо. Спортын мастерта кандидадууд Н. Соболева, О. Козлова, В. Селиванов, В. Вихров гэгшэд энэ мүрысөөндэ республикынгаа нэрэ хүндые хамгаалһан байна.

• • •

Комсомолой - профсоюзай шанда хүртэхын түлөө хүнгэн атлетикээр алтан намарай зоной урилдаан октябриин эхеэр Новосибирск хотодо үнгэргэгдэхэ. Спортын мастерта кандидадууд Т. Гуринова, В. Шевляков, М. Дудин, Т. Власова, Н. Федоров спортын мастернууд В. Трунев, В. Дульянинов болон бусадһаа бүридэһэн манай республикын суглуулагдамал команда һорилго бэлэдхэл хэжэ байна.

ФУТБОЛ. Клубай командануудай дунда футболоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үргэлжэлһөөр. ЛВРЗ-гэй футболистнууд прибор бүтээлгын нэгэдэлэй «Торпедо» командые 3:1 тоотойгоор шүүгээ. Удаань ЛВРЗ-гэйхид транспортын «Локомотивтай» уулзахадаа, 3:2 тоотойгоор илажа, мүрысөөнэй таблицада түрүү һуурияа улам бэхилбэ. Түмэр замшад 39 очкотой болоод, хоёрдохи һуури эзэлжэ ябаһан «Торпедэһээ» 6 очкогоор уридлана.

«Торпедо» «Стекольщигые» — 4:0, «Пищевик» Закаменскын «Металлургые» —4:1, «Забайкалец»— ЦКК-гай «Сэлэнгые» 6:1 тоотойгоор шүүгээ. Гусиноозерскын «Шахтер» «Торпедэтэй» — 1:1, Онохойн «Восходтой» 2:2 тоотойгоор тэнсэһэн байха юм.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Хүнүүдэй эрмэлзэл зориг бадаргаха» — түрүү бэшэг. «Ноёхоной таряан»—Я. Николаевай корреспонденци. «Үрэһэ хүрэнгэ—үргасын үндэһэ һуури»—К. Санкировай статья.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Машина жолоодогшо хүн гээшэмнай нимэл даа»—Н. Кондратьевай статья. «Консервированна ороohон» —С. Цырендоржиевагай статья. «Уншагшад газетэ хүлеэнэ» —Л. Зандановагай статья. Түрэл орон соогуур.

Гурбадахи хуудаһанда. «Комсомолой үльгэр домогто түүхэ»—А. Корзинной статья. Хилын саанаһаа ТАСС-ай, АПН-эй корреспондентнүүд мэдээсэнэ.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Манай үеын хүндэ үгэ үгтэнэ»—Ц. Балбаровай статья. «Тренернүүд юу бэлдэнхэй гээшэб?»—В. Медведевэй интервью. «Номой ута наһан»—Н. Золотореваагай мэдээсэл. Элдэб һонин. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40— «Эдир ленинецүүд жагсаалда». 10.25 — Баримтата фильм. 11.20 — «Бидэнэртэй хамта хэ, бидэнэр шэнги хэ, бидэнэрһээ үлүүгээр хэ» — ГДР-һээ дамжуулагдаха. 12.20 — РСФСР-эй габьяата артист Н. Наседкинэй концерт. 13.10 — Шэнэ һонин. (13.15 хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Социалис оронуудай баримтата фильмүүд. 16.15 — Уран һайханай коллективүүдэй концерт. 16.45 — Советскэ Союзай Герой В. Молодцов тухай дамжуулга. 17.25— «Эдиршүүлэй уран бэлиг».

Улаан-Үдэ. 17.45 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 18.00 — Буряадай АССР-эй облвоенкомадай 60 жэлэй ойдо. 18.50 — «Байгал» —мэдээсэлэй программа. 19.05 — «Эд бараа — арадта». 19.35— «Зүүн Сибирь»—киножурнал.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ». 20.00— Мультфильмнүүд. 20.20 — «Октябриин 1—үбэлэй сагта оролго». 20.30 — Футболоор кубогуудта хүртэгшэдэй кубок «Шахтер» (Донецк)—«Б-19 01» (Дани). Киевһээ дамжуулагдаха. Футболоор Европын чемпионуудай кубок. «Грассхопперс» (Швейцари)— «Динамо» (Минск). Швейцариһаа дамжуулагдаха. 22.00 — «Время». 22.35 — Футбол. УЕФА-гай кубок. «Хик» (Финлянди) — «Спартак». Финляндиһаа дамжуулагдаха. УЕФА-гай кубок. «Лаваль» (Франци) — «Динамо» (Киев) Франциһаа дамжуулагдаха. 23.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 17.30 — Дамжуулгын программа. 17.35 — Соносхолнууд.

Москва. 17.45 — Баримтата фильм. 18.00 — «Шатарай һургуули». 18.30 — «Залуушуулай адресууд».

Улаан-Үдэ. 19.45 — Баримтата фильм.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!» 21.15— «Арадай аялга дуунууд». 21.30 — «Содружество» — тележурнал. 22.00 — «Время». 22.35 — «Отверженная» — гурбан серитэй уран һайханай фильм (Итали). (3-дахи сери). 23.45— Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Торпедо» — «Спартак».

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54—54, зам. редактора—2-68-08, зам редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05 пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86 советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63 информации—2-60-91, переводов—2,54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61 выпускающие — 2-35-95 отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типографи[illegible] ственного комитета Буря[illegible] делам издательств, полиг[illegible] ной торговли г. Улан-Удэ[illegible] Н-00609. Заказ № 224.